

EVROPSKÁ CENTRÁLNÍ BANKA

STATISTIKA ECB

DUBEN 2006

BCE ECB EZB EKT EKP

PŘEHLED

CS

EVROPSKÁ CENTRÁLNÍ BANKA

STATISTIKA ECB PŘEHLED

DUBEN 2006

V roce 2006
je na všech
publikacích ECB
vyobrazen motiv
z bankovky 5 €.

© Evropská centrální banka, 2006

Adresa

Kaiserstrasse 29
60311 Frankfurt am Main
Německo

Poštovní adresa

Postfach 16 03 19
60066 Frankfurt am Main
Německo

Telefon

+49 69 1344 0

Internet

<http://www.ecb.int>

Fax

+49 69 1344 6000

Telex

411 144 ecb d

*Všechna práva vyhrazena.
Reprodukce pro vzdělávací
a nekomerční účely je povolena za
předpokladu, že je uveden zdroj.*

ISSN 1725-2091 (online verze)

OBSAH

1 SHRNUTÍ	5	PŘÍLOHA 1	
2 STATISTICKÉ ÚDAJE SOUVISEJÍCÍ S MĚNOVÝMI FINANČNÍMI INSTITUCEMI (MFI)	10	Frekvence a lhůty pro zveřejňování agregovaných statistických údajů za eurozónu	35
3 OSTATNÍ STATISTIKY TÝKAJÍCÍ SE FINANČNÍCH ZPROSTŘEDKOVATELŮ	17	PŘÍLOHA 2	
4 ÚDAJE TÝKAJÍCÍ SE ÚROKOVÝCH SAZEB (KROMĚ ÚROKOVÝCH SAZEB MFI)	18	Dostupnost údajů	37
5 STATISTIKA CENNÝCH PAPIRŮ (VČETNĚ AKCIÍ)	19	PŘÍLOHA 3	
6 STATISTIKA PLATEBNÍ BILANCE A INVESTIČNÍ POZICE VŮČI ZAHRANIČÍ	20	Vybrané referenční materiály	39
7 DEVIZOVÉ REZERVY EUROSYSTÉMU	24		
8 STATISTICKÉ ÚDAJE TÝKAJÍCÍ SE MEZINÁRODNÍ POZICE EURA	25		
9 EFEKTIVNÍ DEVIZOVÉ KURZY EURA	25		
10 STATISTIKA VEŘEJNÝCH FINANCÍ	26		
11 ÚČTY INSTITUCIONÁLNÍCH SEKTORŮ EUROZÓNY	27		
12 STATISTIKA PLATEBNÍCH SYSTÉMŮ A SYSTÉMŮ VYPOŘÁDÁNÍ OBCHODŮ S CENNÝMI PAPIRY	29		
13 STATISTICKÉ ASPEKTY ROZŠÍŘENÍ EUROZÓNY	30		
14 VÝMĚNA STATISTICKÝCH ÚDAJŮ	30		
15 PRAVIDLA PRO ZVEŘEJŇOVÁNÍ A REVIZE STATISTICKÝCH ÚDAJŮ	31		
16 PRÁVNÍ PŘEDPISY ECB V OBLASTI STATISTIKY	32		

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

BIS	Banka pro mezinárodní platby
CSDB	centralizovaná databáze cenných papírů
ECB	Evropská centrální banka
ECU	evropská měnová jednotka
EER	efektivní devizový kurz
EMI	Evropský měnový institut
ESA 95	Evropský systém účtů 1995
ESCB	Evropský systém centrálních bank
EU	Evropská unie
HDP	hrubý domácí produkt
HMU	Hospodářská a měnová unie
M1, M2, M3	peněžní (měnové) agregáty definované a používané Evropskou centrální bankou
MFI	měnová finanční instituce
MMF	Mezinárodní měnový fond
MUFA	finanční účty měnové unie
OFI	ostatní (nepeněžní) finanční zprostředkovatelé
SNA 93	Systém národních účtů 1993
Úř. věst.	Úřední věstník Evropské unie
ZPČ	zvláštní práva čerpání

Poznámka:

Tento text obsahuje řadu odkazů na právní předpisy ECB a Evropského společenství (ES) a na další dokumenty. Seznam právních předpisů ECB naleznete v části 16 a další důležité materiály, na které se odkazuje, jsou uvedeny v příloze 3. Elektronická verze tohoto textu, kterou naleznete na internetové stránce www.ecb.int/publications, obsahuje přímé internetové odkazy na tyto dokumenty.

1 SHRnutí

1.1 VYUŽITí, OBSAH A ZÁKLADNí CHARAKTERISTIKA STATISTICKÝCH ÚDAJŮ ECB

1. Prvořadým cílem Euro systému¹ je udržovat cenovou stabilitu v eurozóně. Pokud tím není ohrožena cenová stabilita, podporuje Euro systém obecnou hospodářskou politiku v eurozóně. Ve snaze naplnit tyto cíle provádí Evropská centrální banka (ECB) měnovou politiku v eurozóně a uskutečňuje devizové operace. Kromě toho je jejím úkolem přispívat ke stabilitě finančního systému. K plnění všech těchto úkolů je třeba velké množství statistických údajů, které zajišťuje buď sám Evropský systém centrálních bank (ESCB), případně Euro systém, nebo Evropská komise (zejména Eurostat) ve spolupráci s národními statistickými úřady.² Tento dokument popisuje zejména statistické údaje, které jsou nezbytné pro plnění výše uvedených cílů. ESCB dále shromažďuje statistické údaje, které potřebuje spíše pro provozní účely a které se týkají především platebních a vypořádacích systémů. Tyto statistické údaje zde nejsou popsány natolik podrobně. Tento text se především zabývá agregovanými údaji za eurozónu. Národní příspěvky do těchto agregátů ani statistické údaje shromažďované centrálními bankami pro národní účely nejsou v tomto textu popisovány.

2. Obecně je odpovědnost za statistiku rozdělena mezi ECB a Evropskou komisi následujícím způsobem: ECB na úrovni Evropské unie odpovídá za měnovou a bankovní statistiku a statistiku finančních trhů. S Komisí sdílí odpovědnost za statistiku v oblastech platební bilance, investiční pozice vůči zahraničí, finančních účtů a nefinančních účtů rozčleněných podle institucionálních sektorů. Evropská komise pak odpovídá za ostatní oblasti statistiky, přičemž ECB se jako uživatel aktivně zajímá o statistiku cen a nákladů, statistiku národních účtů a o celou řadu dalších ekonomických statistických ukazatelů. Rozdělení odpovědnosti a vymezení spolupráce vychází z tzv. rámcové dohody o spolupráci (Memoran-

dum of Understanding), jejíž aktuální verze byla podepsána v březnu 2003.

3. Cílem tohoto dokumentu, který aktualizuje text nazvaný „Statistické údaje shromažďované a zpracovávány ESCB“ (který v angličtině pod názvem „Statistical information collected and compiled by the ESCB“ zveřejnila ECB v květnu 2000), je předložit ucelený a srozumitelný zdroj informací o statistických údajích zpracováváných v ECB. Popisuje zajišťování statistických údajů, tak jak probíhalo ke konci roku 2005, a ukazuje, jak je zajišťování statistických údajů upraveno v legislativních předpisech ECB. Tento dokument také naznačuje směry možného dalšího vývoje v oblastech, kde jsou údaje ještě neúplné nebo nedostatečné. Požadavky ECB na všeobecnou hospodářskou statistiku, za kterou na úrovni Evropského společenství odpovídá Evropská komise, jsou popsány v samostatné publikaci nazvané „Aktualizace požadavků v oblasti všeobecné hospodářské statistiky“ (vydáno v prosinci 2004). ECB však i v této oblasti z vlastní iniciativy provádí některé statistické výpočty. Jako hlavní příklady lze uvést sezónní úpravy harmonizovaného indexu spotřebitelských cen, který vypočítává Evropská komise a který se používá pro měření inflace v eurozóně, a zveřejňování pololetních průměrů cen bytových nemovitostí v eurozóně, které jsou zpracovávány z neharmonizovaných údajů. Sezónně upraveným harmonizovaným spotřebitelským cenám a cenám bytových nemovitostí se však tento dokument nevěnuje.

4. Smlouva o Evropské unii dala Evropskému měnovému institutu (EMI) za úkol statistickou přípravu třetí etapy Hospodářské a měnové unie (HMU) a zejména podporu nezbytné harmonizace statistických údajů. V červenci 1996 vydal EMI prohlášení o statistických požadavcích pro začátek HMU. Ve třetí etapě HMU, která začala v lednu 1999, musí ECB za pomoci národních centrálních bank států

1 Euro systém se skládá z ECB a centrálních bank členských států Evropské unie, které zavedly euro. Oproti tomu ESCB se skládá z ECB a centrálních bank všech členských států Evropské unie.

2 Eurostat je organizační složka Evropské komise, která má na starosti statistiku. Eurostat a národní statistické úřady členských států EU společně tvoří Evropský statistický systém.

Evropské unie shromažďovat statistické údaje nezbytné k provádění úkolů ESCB a, je-li to nutné, přispívat k jejich další harmonizaci. Statut³ vyžaduje, aby ECB v rámci ESCB definovala, které statistické údaje jsou nezbytné pro plnění jejích úkolů, a aby tyto statistické údaje v nejširším možném rozsahu shromažďovaly národní centrální banky. Obecně řečeno národní banky (a v některých případech jiné národní orgány) shromažďují údaje od zpravodajských jednotek a z jiných zdrojů, vytvářejí z nich složky do agregátů za celou eurozónu a předávají je ECB, která agregáty za eurozónu vypracovává. Statistickou metodiku vypracovávají společně ECB a národní centrální banky.

5. Na základě článků 34 a 14.3 statutu a na základě nařízení Rady (ES) č. 2533/98 o shromažďování statistických informací Evropskou centrální bankou přispívají národní centrální banky k přípravě legislativních předpisů ECB v oblasti statistiky. V případě, kdy jsou potřeby ECB ohledně statistických údajů jednoznačné, jsou formalizovány v podobě právního předpisu schváleného Radou guvernérů ECB. Seznam těchto právních předpisů naleznete v části 16. S průběhem času pokrývaly tyto předpisy stále širší oblast statistických informací poskytovaných v souladu s legislativou Společenství Evropské centrální bance. Při získávání velkého množství doplňujících informací a v případech, kdy statistické požadavky ECB zatím nebyly přesně vymezeny, spoléhá ECB fakticky na pravomoci národních centrálních bank (a ostatních státních orgánů) tyto údaje zajistit.

6. Kromě spolupráce s institucemi Společenství statut vyžaduje, aby ECB spolupracovala ve statistických záležitostech také s mezinárodními organizacemi. Statistické údaje ECB v nejširším možném rozsahu splňují evropské a mezinárodní standardy (až na několik nezbytných odchylek, které jsou v tomto textu zmíněny). To nejen zajišťuje větší využitelnost statistických údajů, ale také minimalizuje zpravodajskou zátěž. Proto ECB vypracovala metodu pro posouzení nákladů a přínosů, pomocí které jsou vysvětlovány, odůvodňovány a posuzovány

všechny návrhy na zásadní změny statistických ukazatelů a pomocí níž se zjišťuje jejich nákladnost. Na základě této metody jsou pak případně také všechny návrhy upravovány nebo zamítny.

7. Eurosystém nese odpovědnost především za opatření týkající se eurozóny. Statistické údaje tedy musí být agregovány za celou eurozónu, aby je bylo možné využít. Tento požadavek vyvolává nutnost harmonizace (jelikož údaje musí být dostatečně homogenní, aby bylo možné je smysluplně agregovat) a zejména v oblastech měnové a bankovní statistiky, statistiky platební bilance a investiční pozice vůči zahraničí (a finančních účtů, které jsou z nich částečně odvozeny) vzniká nutnost zajištění dostatku údajů, aby bylo možné agregáty za eurozónu sestavit. Aby bylo možné provést konsolidaci na úrovni eurozóny, je zejména nutné odlišit transakce a pozice v rámci eurozóny od transakcí a pozic mimo eurozónu.

8. Kromě údajů za celou eurozónu mohou být důležitou součástí analýzy hospodářského vývoje, včetně hodnocení transmisního mechanismu měnové politiky a úrovně tržní integrace, také národní příspěvky do agregátů za eurozónu. Článek 5 statutu, který je věnován shromažďování statistických informací, se navíc vztahuje na všechny členské státy EU a odpovědnost za statistiku podle tohoto statutu nese Generální rada ECB, ve které zasedají i guvernéri centrálních bank těch členských států EU, které nejsou členy eurozóny. Nařízení rady EU o statistice ECB stanoví, že pro členské státy EU, které euro nezavedly, nejsou právní předpisy přijaté ECB závazné, avšak že všechny členské státy EU musí přispívat k plnění ustanovení článku 5 statutu. Z tohoto důvodu poskytují členské státy EU neúčastníci se měnové unie Evropské centrální bance velké množství statistických údajů, které se využívají ke sledování vývoje jejich ekonomik a k hodnocení jejich připravenosti na zavedení eura.

3 Statut Evropského systému centrálních bank a Evropské centrální banky je protokol, který je připojen ke Smlouvě o Evropské unii podepsané v Maastrichtu v únoru 1992.

9. Nedílnou součástí statistických požadavků jsou také požadavky na intervaly a lhůty pro zveřejňování údajů (a samozřejmě také kvalitativní kritéria). Aby mohla ECB zveřejňovat aktuální agregáty za eurozónu v oblasti měnové a bankovní statistiky, statistiky finančních trhů a platební bilance, musí jí být měsíční údaje poskytovány ve lhůtě přibližně od tří do sedmi týdnů po skončení měsíce, ke kterému se vztahují. Podrobnější čtvrtletní údaje jsou poskytovány v delších lhůtách, které dosahují až třech měsíců. Čtvrtletní údaje pro účty eurozóny jsou do velké míry závislé na jiných zdrojích dat za čtvrtletí, a jsou tedy nevyhnutelně zveřejňovány s větším zpožděním. Jako dlouhodobý cíl však ECB usiluje o to, aby tyto údaje získávala do tří měsíců po skončení čtvrtletí, ke kterému se vztahují.

10. Statistické údaje jsou pro hospodářskou analýzu nejvíce užitečné, pokud je k dispozici dlouhá řada srovnatelných údajů. Pro mnoho statistických veličin byly pro eurozónu vypracovány odhady za období před začátkem stávajících časových řad. Ačkoliv je zřejmé, že tyto odhady nejsou zcela srovnatelné s aktuálními údaji, byly v některých případech vypracovány zpětně až k roku 1980 nebo dokonce pro ještě dřívější období.

1.2 MĚNOVÁ STATISTIKA, STATISTIKA FINANČNÍCH INSTITUCÍ A FINANČNÍCH TRHŮ

11. Strategie měnové politiky Eurosystemu přisuzuje klíčovou roli penězům, o čemž svědčí vyhlášení referenční úrovně pro tempo růstu širokého peněžního agregátu M3. Peníze sestávají zejména z likvidních závazků měnových finančních institucí (MFI), které tvoří soubor zpravodajských jednotek pro měnovou statistiku. Kritérium pro zahrnutí instituce do sektoru MFI je, zjednodušeně řečeno, že daná instituce přijímá vklady (od jiných subjektů než od MFI) nebo vydává finanční nástroje, které jsou blízkými substituty vkladů, a zároveň poskytuje úvěry anebo investuje do cenných papírů. Národní centrální banky (které jsou společně s ECB také součástí sektoru MFI) sestavují seznamy finančních institucí, které tuto definici

splňují. Tato definice je širší než definice úvěrových institucí podle práva Evropského společenství (ES), zejména proto, že zahrnuje fondy peněžního trhu.

12. Definice homogenního sektoru, ve kterém se vytvářejí peníze, je prvním krokem ve vývoji měnové statistiky. Druhým krokem je pak vymezení položek, které mají být zahrnuty do konsolidované rozvahy tohoto sektoru (příčemž pojem „konsolidovaná“ rozvaha zde znamená, že jednotlivé transakce a pozice uvnitř tohoto sektoru jsou vzájemně vyloučeny). Z konsolidované rozvahy MFI se čerpá většina údajů pro sestavování měsíčních peněžních agregátů a protipoložek k penězům.

13. Vzhledem k dohodnuté definici MFI představuje konsolidovaná rozvaha MFI zdroj měnových údajů, které koncepčně odpovídají údajům z rozvah národních bankovních sektorů, z nichž obvykle vycházejí národní údaje měnové statistiky. Sektory vládních institucí a nerezidentů jsou „měnově neutrální“, což znamená, že peněžní nástroje v jejich držení se nezahrnují do peněžní zásoby. Tyto sektory musí být přesně definovány a peněžní nástroje, které drží u MFI v eurozóně, je třeba vyčlenit z peněžních agregátů v eurozóně. Definice vlády, pojmu rezident a subsektorů, které tvoří sektor držby peněz, se v eurozóně uplatňují jednotně, v souladu s Evropským systémem účtů ESA 95, který byl definován nařízením Rady (ES) č. 2223/96. Některé podrobnější informace jsou k dispozici pouze čtvrtletně.

14. Významnou roli hrají také měsíční údaje o úrokových sazbách na peněžní a úvěrové nástroje. Údaje o úrokových sazbách jsou nezbytné pro sledování transmise měnové politiky, pro lepší přehled o struktuře finančních trhů a pro vyhodnocování finančních podmínek v různých sektorech ekonomiky eurozóny. Úvěrové instituce a některé další subjekty (které dohromady představují zdaleka největší část sektoru MFI) vykazují úrokové sazby vyplacené i účtované u nových obchodů i u stavů obchodů probíhajících v eurech s domácnostmi i nefinančními podniky v eurozóně. Údaje

o úrokových sazbách odpovídají členění rozvahy MFI.

15. Údaje jsou zajišťovány také za ostatní oblasti, které se týkají měnové statistiky. Emise cenných papírů⁴ a úvěry poskytnuté „ostatními“ (nepenížními) finančními zprostředkovateli (OFI) jsou pro dlužníky alternativou k financování pomocí bankovního sektoru. Pro věřitele jsou podíly nebo certifikáty vydávané investičními fondy substitutem pro pohledávky vůči bankám. Investiční fondy, někteří další OFI, pojišťovny a penzijní fondy jsou významnými a aktivními subjekty na finančních trzích. Ceny a výnosy na finančních trzích se promítají do hospodářského vývoje a mohou také poukazovat na to, jaký vývoj inflace a hospodářské aktivity trhy očekávají. ECB shromažďuje velké množství informací o finančních trzích (například o emisích cenných papírů a o cenách a výnosech na finančních trzích). Nejvýznamnějšími finančními institucemi mimo sektor MFI jsou pojišťovny a penzijní fondy, o kterých ECB sbírá údaje na základě obecných zásad ECB/2002/7 novelizovaných obecnými zásadami ECB/2005/13, a investiční fondy jiné než fondy peněžního trhu. ECB hodlá v nejbližší době přijmout nařízení, které by se těchto investičních fondů týkalo.

1.3 PLATEBNÍ BILANCE A SOUVISEJÍCÍ STATISTIKA VNĚJŠÍCH VZTAHŮ

16. U platební bilance a s ní související statistiky vnějších vztahů je pro účely měnové politiky vyžadována měsíční statistika platební bilance, která ukazuje hlavní položky ovlivňující měnový vývoj a devizové trhy. Tato měsíční statistika je doplněna podrobnější čtvrtletní statistikou. Jednotný metodický rámec umožňuje propojení měnové statistiky a statistiky platební bilance eurozóny. Dále je vyžadována měsíční statistika devizových rezerv Euro systému a likvidity v cizích měnách a dále pak čtvrtletní a podrobnější roční statistika investiční pozice vůči zahraničí, která poskytuje komplexní přehled pohledávek a závazků eurozóny vůči zbytku světa. Mezi další související statistické

údaje patří šestiměsíční stavy a toky portfoliových investic rozdělené podle jednotlivých měn, které se používají pro hodnocení mezinárodní pozice eura jako investiční měny. Některé centrální banky také poskytují statistické údaje vypovídající o používání eura ve fakturaci za zahraniční transakce.

17. Tyto souhrnné ukazatele pro eurozónu odděleně uvádějí příjmy a výdaje a aktiva a pasiva. Z tohoto důvodu musí země, které tvoří eurozónu, rozdělovat přeshraniční transakce a pozice na transakce a pozice uvnitř eurozóny a na transakce a pozice vůči zbytku světa. Čtvrtletní statistika platební bilance a roční statistika investiční pozice vůči zahraničí obsahují teritoriální členění protistran v rámci vnějších transakcí a pozic eurozóny, a to podle jednotlivých zemí nebo skupin zemí.

18. Tyto požadavky sice v maximální možné míře splňují pravidla stanovená v pátém vydání publikace Mezinárodního měnového fondu „Balance of Payments Manual“, ECB však přijala některá harmonizační opatření, která reagovala konkrétně na potřeby EU, a dále opatření, která propojují platební bilanci eurozóny s měnovou statistikou a hospodářskými a finančními účty. Statistika platební bilance a investiční pozice vůči zahraničí také pomáhají při hodnocení mezinárodního postavení eura a souvisejí i s fungováním platebních systémů a systémů vypořádání obchodů s cennými papíry. ECB tyto oblasti pozorně sleduje a snaží se vylepšit konzistentnost těchto statistických údajů.

19. V oblasti statistiky platební bilance a investiční pozice vůči zahraničí ECB a Eurostat úzce spolupracují. ECB sestavuje agregáty za eurozónu, zatímco Eurostat zpracovává údaje za celou Evropskou unii. Pokud jde o metodický rámec, zaměřuje se ECB na finanční účet a související příjmy, Eurostat se pak věnuje

4 Cenné papíry představují největší kategorii finančních nástrojů v eurozóně a jsou významné téměř ve všech oblastech statistiky ECB. ECB v nedávné době vytvořila databázi podrobných informací o cenných papírech, které mají využití pro statistické, analytické a provozní účely. Tato databáze je popsána v odstavci 79.

zbytku běžného účtu a kapitálovému účtu. ECB i Eurostat podrobně sledují přímé investice.

20. ECB také za pomoci různých deflátorů sestavuje indexy nominálních i reálných efektivních devizových kurzů eura.

1.4 VLÁDNÍ FINANČNÍ STATISTIKA

21. ECB ze z mnoha důvodů zajímá o vývoj veřejných financí. Stejně jako Evropská komise, i ECB vypracovává pravidelně tzv. konvergenční zprávy, které vyhodnocují připravenost států, které nejsou členy eurozóny, na zavedení eura. Při tomto hodnocení hrají důležitou roli schodky veřejných financí a míra veřejného zadlužení. ECB také pečlivě sleduje vývoj v jednotlivých zemích v rámci tzv. postupu při nadměrném schodku. Pro tyto činnosti je nutné mít k dispozici roční údaje, které se shromažďují na základě obecných zásad ECB/2005/5 v platném znění. Tyto údaje musí být poskytovány v podobě, která usnadňuje analýzu schodku veřejných financí a státního dluhu (tak, jak byly definovány pro účely postupu při nadměrném schodku a Paktu stability a růstu), vyjadřuje souvislost mezi schodkem a vývojem zadluženosti, objasňuje vztah mezi těmito údaji a mírně odlišně koncipovanými údaji sestavenými na bázi ESA 95 a umožňuje ECB sestavovat agregáty za eurozónu a EU, s vhodným způsobem zachycování úhrad do rozpočtu ES a plateb z něj. Vládní aktivity mají navíc výrazný vliv na hospodářský vývoj. ECB proto také sleduje čtvrtletní údaje o vládních transakcích. Tyto údaje se shromažďují na základě předpisů Společenství.

1.5 ÚČTY ZA INSTITUCIONÁLNÍ SEKTORY V EUROZÓNĚ

22. Čtvrtletní finanční účty měnové unie (MUFA) jsou sestavovány jednotným způsobem, který je popsán v ESA 95. ECB využívá příslušné statistické údaje za eurozónu a údaje z národních finančních účtů a sestavuje z nich čtvrtletní finanční účty pokrývající celou oblast eurozóny. Tyto účty doplňují měnovou analýzu a měnový výzkum a jsou neustále zdokonalovány. Až bude

práce na nich dokončena, měly by tvořit ucelený systém pro zachycování finančních vztahů mezi institucionálními sektory a měly by poskytovat čtvrtletní přehledy o půjčkách a výpůjčkách jednotlivých sektorů. Díky tomu bude možné provádět podrobnou analýzu finančních investic a financování. Jelikož čtvrtletní účty měnové unie vycházejí z mezinárodních statistických a účetních standardů, pomáhají také zajistit konzistentnost údajů v rámci jednotlivých oblastí statistiky i mezi nimi. Od jara 2007 budou finanční účty měnové unie začleněny do čtvrtletních nefinančních účtů, které vyvíjejí společně ECB a Evropská komise tak, aby poskytovaly ucelený přehled o transakcích a finančních pozicích institucionálních sektorů v eurozóně. Čtvrtletní účty eurozóny budou ve statistice eurozóny ústředním a spojujícím prvkem. Jejich dokončení je v současnosti pro ECB největší prioritou v oblasti statistiky.

1.6 VÝMĚNA STATISTICKÝCH ÚDAJŮ

23. Spolehlivé systémy výměny statistických údajů pomáhají zajistit jejich včasnost a kvalitu. Systém výměny dat ESCB funguje plynule a je do značné míry automatický. Umožňuje snadnou adaptaci podle nových statistických požadavků a nové údaje dokáže zpracovat efektivně a konzistentně.

24. Systém ESCB využívá zvláštní telekomunikační síť a standardizovaný formát statistických zpráv, tzv. obecné statistické zprávy pro časové řady (GESMES/TS). Tento formát se zároveň běžně používá jako standard pro výměnu statistických údajů a metadat (tj. údajů o údajích) v komunikaci s Evropskou komisí a mezinárodními organizacemi. Zprávy GESMES/TS (SDMX-EDI) a SDMX-ML (které více využívají internet a další moderní technologie) jsou založené na stejném datovém modelu. Oba dva typy těchto zpráv jsou řízeny v rámci iniciativy Výměna statistických údajů a metadat (angl. Statistical Data and Metadata Exchange, SDMX), za jejímž vznikem stály evropské a mezinárodní organizace včetně ECB. Jejím cílem je podporovat společné standardy a osvědčené postupy při výměně a sdílení statistických údajů.

25. ECB již dlouhou dobu zveřejňuje údaje za eurozónu na svých internetových stránkách. V důsledku nedávné iniciativy byl rozsah zveřejňovaných informací rozšířen o velké množství národních údajů a dalších souvisejících statistických dat, aby je uživatelé nemuseli vyhledávat na stránkách jednotlivých národních centrálních bank. Stejně údaje jsou společně s jejich popisem souběžně zveřejňovány v národních jazycích na internetových stránkách národních centrálních bank.

2 STATISTICKÉ ÚDAJE SOUVISEJÍCÍ S MĚNOVÝMI FINANČNÍMI INSTITUCEMI (MFI)

2.1 ÚVOD

26. Statistický systém eurozóny pro sektor MFI tvoří dvě hlavní složky: seznam MFI podle jejich definice pro statistické účely a specifikace statistických údajů, které tyto MFI v měsíčních a čtvrtletních intervalech vykazují. Výčet údajů, které musí MFI národním centrálním bankám poskytovat, je obsažen v příslušných nařízeních. Obsah, formát, lhůty a další podmínky pro předávání údajů o MFI z národních centrálních bank do ECB, stejně jako údaje, které musí o své činnosti poskytnout sám Eurosystem, a další související informace, které ECB vyžaduje, avšak které v nařízeních nejsou popsány, vymezují obecné zásady ECB/2003/2.

27. Mezi vyžadovanými statistickými údaji má prvořadé postavení měsíční konsolidovaná rozvaha sektoru tvorby peněz v eurozóně. Právním základem pro získávání těchto údajů je nařízení ECB/2001/13 o konsolidované rozvaze sektoru měnových finančních institucí. Toto nařízení také upravuje poskytování dalších údajů, které jsou nezbytné pro odvození informací o transakcích, které se používají pro výpočet tempa růstu peněžní zásoby. Rozvaha MFI je tedy zdrojem hlavních údajů potřebných pro sestavování peněžních agregátů pro eurozónu a jejich protipoložek. Rozvaha MFI je zároveň statistickým základem pro výpočet povinných minimálních rezerv, které musí úvěrové instituce držet.

28. Další nařízení, ECB/2001/18 ve znění pozdějších předpisů, se zabývá úrokovými sazbami na vklady a na úvěry poskytované úvěrovými institucemi a dalšími subjekty při obchodování v eurech s domácnostmi a s nefinančními podniky v eurozóně.

2.2 CO JSOU MĚNOVÉ FINANČNÍ INSTITUCE?

29. ECB ve spolupráci s národními centrálními bankami aktualizuje seznam měnových finančních institucí, které byly pro statistické účely vymezeny pomocí níže uvedených zásad. Postupy stanovené v obecných zásadách ECB/2003/2 ve znění pozdějších předpisů zajišťují, že seznam měnových finančních institucí zůstává pro statistické účely aktuální, přesný, maximálně stejnorodý a dostatečně stabilní. Tento seznam by měl také zohledňovat finanční inovace, které mohou ovlivňovat podobu jednotlivých finančních nástrojů a mohou způsobit, že finanční instituce změní zaměření své obchodní činnosti. Seznam MFI definovaných pro statistické účely se překrývá se seznamem protistran definovaných pro účely měnové politiky. Z tohoto důvodu je seznam MFI významný pro provozní i statistické účely.

30. Článek 2 odst. 1 nařízení ECB/2001/13 definuje MFI takto: „[Kromě centrálních bank] zahrnují měnové finanční instituce rezidentské úvěrové instituce, jak jsou definovány v právních předpisech Společenství, a všechny ostatní rezidentské finanční instituce, jejichž předmětem činnosti je přijímat vklady nebo prostředky velmi podobné vkladům od jiných subjektů než měnových finančních institucí a na vlastní účet (přínejmenším v ekonomickém smyslu) poskytovat úvěry nebo investovat do cenných papírů.“ Sektor MFI se tedy kromě centrálních bank skládá ze dvou velkých skupin rezidentských finančních zprostředkovatelů. Jsou to úvěrové instituce, které právní předpisy Společenství (v rámci tzv. bankovních směrnic) vymezují jako „podnik, jehož činnost spočívá v přijímání vkladů nebo jiných splatných peněžních prostředků od veřejnosti – včetně výnosů vznikajících z prodeje bankovních dluhopisů veřejnosti – a poskytování úvěrů na vlastní účet“, a ostatní rezidentské měnové

finanční instituce, které odpovídají definici měnové finanční instituce tím, že vydávají finanční nástroje, které jsou blízkými substituty vkladů.

31. Rozhodnutí, zda se konkrétní finanční nástroje považují za blízké substituty vkladů, závisí na jejich likviditě, která se odvíjí od jejich převoditelnosti, možnosti přeměnit je na hotovost nebo převoditelné vklady, majetkové jistoty a v některých případech také od jejich obchodovatelnosti. Významnou roli mohou hrát také podmínky emise. Tyto zásady jsou definovány v příloze 1 k nařízení ECB/2001/13.

32. Pro podíly v otevřených subjektech kolektivního investování neexistuje trh v běžném slova smyslu. Nicméně investoři mají možnost zjistit si denní kursy svých podílů a mohou si své prostředky v této výši vybrat. Některé subjekty kolektivního investování, konkrétně fondy peněžního trhu, se zahrnují do sektoru MFI, protože podílové listy nebo akcie těchto fondů se co do likvidity považují za blízký substitut vkladů. Fondy peněžního trhu investují zejména do bankovních vkladů nebo dluhových nástrojů s krátkou zbytkovou dobou splatnosti a mohou nabízet obdobnou výnosnost jako úrokové sazby na nástroje peněžního trhu. Zásady pro vymezení fondů peněžního trhu jsou definovány v příloze 1 k nařízení ECB/2001/13.

33. V ESA 95 jsou finanční zprostředkovatelé klasifikováni jako měnové finanční instituce rozdělení do dvou subsektorů, a to na centrální banky (v ESA 95 jako sektor S.121) a ostatní měnové finanční instituce (S.122). Na konci roku 2005 obsahoval sektor MFI v eurozóně ECB a dvanáct národních centrálních bank, 6 248 úvěrových institucí, 1 645 fondů peněžního trhu a čtyři další instituce. Zdaleka ne všechny instituce v sektoru MFI mají povinnost plnit veškeré statistické požadavky. Pokud je splněna podmínka, že měsíční údaje představují alespoň 95 % celkové národní rozvahy sektoru MFI, mohou národní centrální banky udělit malým MFI výjimku z pravidelného poskytování údajů. Všechny úvěrové instituce však musí pro účely

výpočtu minimálních povinných rezerv poskytovat určité informace čtvrtletně a všechny MFI musí vykazovat informace jednou za rok, aby se ověřilo, že je splněn požadavek na 95 % pokrytí a také pro účely zaokrouhlování. Národní centrální banky mohou případně údaje o úrokových sazbách MFI shromažďovat také na základě vzorků pomocí postupu stanoveného v nařízení ECB/2001/18.

2.3 MĚSÍČNÍ KONSOLIDOVANÁ ROZVAHA

34. Konsolidovaná rozvaha je zdrojem měsíčních údajů o činnosti MFI. Tyto údaje jsou dostatečně podrobné, aby z nich ECB získala úplný rozsah informací o měnovém vývoji v eurozóně. Slovo konsolidovaná v souvislosti s touto rozvahou znamená, že vzájemné obchody mezi MFI se navzájem vyloučí. Podrobnější informace o měnové statistice, kterou ECB z těchto údajů sestavuje, jsou uvedeny v části 2.5. Pomocí měsíčních údajů, které vykazují úvěrové instituce, se také určují jejich jednotlivé základy pro výpočet minimálních rezerv.

35. Peněžní zásobu tvoří bankovky a mince v oběhu, ostatní peněžní závazky měnových finančních institucí (vklady a jiné finanční nástroje, které jsou blízkými substituty vkladů) a peněžní závazky ústředních vládních institucí, např. pošt a státní pokladny (požadavky ECB vůči těmto orgánům jsou vymezeny v příloze VII obecných zásad ECB/2003/2). Protipoložkami peněz jsou ostatní položky analyticky uspořádané rozvahy MFI. ECB tyto agregáty za eurozónu sestavuje tak, že vyjadřují jak nesplacené zůstatky (stavy), tak i transakce.

36. ECB vyžaduje údaje rozčleněné podle nástrojů, splatností, měn a protistran. Jelikož pro pasiva a aktiva platí jiné vykazovací požadavky, jsou obě strany rozvahy níže popsány odděleně.

2.3.1 KATEGORIE NÁSTROJŮ A SPLATNOSTÍ

a) Pasiva

37. Každý měsíc se shromažďují údaje s následujícím členěním podle nástrojů: oběživo, závazky z vkladů včetně zůstatků na

předplacených kartách, smlouvy o zpětném odkupu (repo smlouvy), podílové listy nebo akcie ve fondech peněžního trhu, vydané dluhové cenné papíry včetně papírů peněžního trhu, kapitál a rezervní fondy a zbývající závazky. Podle obecných zásad ECB/2003/2 mají národní centrální banky povinnost poskytovat ECB v šestiměsíčních intervalech měsíční údaje o závazcích týkajících se elektronických peněz. V praxi jsou v eurozóně emitenty elektronických peněz výhradně úvěrové instituce. Závazky z vkladů se dále dělí na jednodenní vklady, vklady s dohodnutou splatností a vklady s výpovědní lhůtou. Do kategorie zbývajících závazků patří časově rozlišený naběhlý úrok ze závazků (v tomto případě se jedná o odchylku od systému ESA 95, který doporučuje, aby byl časově rozlišený naběhlý úrok zařazen do kategorie příslušného finančního nástroje).

38. V případech, kdy finanční nástroje nejsou plně srovnatelné mezi jednotlivými trhy, lze namísto členění podle nástrojů použít členění podle původní doby splatnosti (spíše než podle zbytkové doby splatnosti). Hranicemi pro doby splatnosti (nebo pro výpovědní lhůty) jsou v měsíčních statistikách jednoletá a dvouletá splatnost od vydání v případě vkladů s dohodnutou splatností a tříměsíční výpovědní lhůta a (dobrovolně vykazovaná) dvouletá výpovědní lhůta v případě vkladů s výpovědní lhůtou. Nepřevoditelné vklady na viděnou (spořicí vklady na viděnou) se zahrnují do kategorie „do tří měsíců“. Repo obchody, které většinou představují krátkodobé nástroje sjednávané na méně než tři měsíce, se podle splatnosti nečlení. Hranice pro rozdělení podle splatnosti u dluhových cenných papírů vydaných MFI (včetně papírů peněžního trhu) jsou jeden rok a dva roky. Pro podílové listy nebo akcie vydávané fondy peněžního trhu se členění podle splatnosti nepoužívá, jelikož tento koncept není v jejich případě relevantní.

b) Aktiva

39. Aktiva držaná měnovými finančními institucemi se za jednotlivé měsíce dělí na hotovost, úvěry, cenné papíry jiné než akcie (včetně papírů peněžního trhu), akcie/podílové

listy fondů peněžního trhu, akcie a ostatní majetkové účasti, stálá aktiva a ostatní aktiva, do nichž patří časově rozlišené naběhlé úroky z aktiv. Členění podle původní doby splatnosti se vyžaduje u úvěrů (s hranicemi jeden rok a pět let) a u dluhových cenných papírů v držení MFI (jeden a dva roky).

2.3.2 MĚNY

40. V případě všech relevantních položek rozvahy musí být částky v eurech a v jiných měnách vykazovány samostatně. Čtvrtletní členění podle hlavních cizích měn umožňuje odstranit z tokových údajů vliv kurzových změn – viz níže.

2.3.3 PROTISTRANY

41. Protistrany v eurozóně se určují na základě seznamu MFI (pokud se jedná o MFI) nebo podle pokynů ECB (které odpovídají ESA 95). V obou případech se v měsíční rozvaze MFI rozlišuje mezi protistranami, které jsou rezidenty ve stejném členském státě jako vykazující MFI, a protistranami, které jsou rezidenty jinde na území eurozóny. Měnové nástroje v držení samotných MFI (S.121 a S.122 v ESA 95), v držení centrálních vlád (S.1311) a nerezidentů eurozóny se do peněžních agregátů ECB nezahrnují, a je proto třeba je identifikovat, aby se vyčlenily částky držené sektorem tvorby peněz. Jelikož z analytického hlediska vyvolávají značný zájem jednotlivé složky sektoru držitelů peněz, poskytují MFI měsíční údaje o závazcích z vkladů rozdělené na vklady vládních institucí kromě ústředních vládních institucí (S.1312, S.1313 a S.1314), nefinančních podniků (S.11), ostatních finančních zprostředkovatelů (S.123, včetně pomocných finančních institucí, S.124), pojišťoven a penzijních fondů (S.125) a domácností (S.14, včetně neziskových organizací poskytujících služby domácnostem, S.15). Údaje o úvěrech poskytovaných měnovými finančními institucemi se měsíčně rozdělují na úvěry vládním institucím a na úvěry dalším výše uvedeným sektorům. Další dělení rozlišuje úvěry domácnostem a spotřebitelské úvěry, úvěry na koupi nemovitostí a další úvěry. Požadavek takto podrobného sektorového rozdělování protistran v měsíčních statistických výkazech, které je v relevantních případech doplněno dělením

podle doby splatnosti a podle měn, byl stanoven v nařízení ECB/2001/13. V kategorii vkladů s dohodnutou splatností, u vkladů s více než dvouletou výpovědní lhůtou a u repo obchodů se pro účely výpočtu povinných minimálních rezerv dále rozlišuje mezi závazky vůči úvěrovým institucím, protistranám z řad ostatních MFI a vůči sektoru vládních institucí.

2.3.4 PROPOJENÍ KATEGORIÍ NÁSTROJŮ A SPLATNOSTI S ČLENĚNÍM PODLE MĚN A PROTISTRAN

42. K sestavování měnové statistiky pro eurozónu a pro stanovení základu pro výpočet minimálních povinných rezerv je nezbytné, aby byly některé vztahy mezi nástroji, dobami splatnosti, měnami a protistranami vykazovány každý měsíc. Nejpodrobnější informace se vyžadují u protistran, které jsou součástí sektoru držby peněz. Členění pozic vůči ostatním měnovým finančním institucím je provedeno pouze do té míry, do jaké je to nezbytné pro vzájemné započtení zůstatků mezi měnovými finančními institucemi nebo pro stanovení základu pro výpočet minimálních rezerv. Pro stanovení základu pro výpočet minimálních rezerv jsou také nezbytná rozdělení pozic vůči nerezidentům eurozóny u vkladů s dohodnutou dobou splatnosti delší než dva roky, vkladů s výpovědní lhůtou delší než dva roky a u repo obchodů. Pro účely platební bilance je u vkladů nerezidentů také nezbytné rozdělení podle lhůty splatnosti s dělicím obdobím jednoho roku.

2.3.5 OBCHODY S FINANČNÍMI DERIVÁTY

43. Finanční derivát je finanční nástroj propojený s jiným finančním nástrojem, indexem nebo komoditou, jehož prostřednictvím se na finančních trzích dá samostatně obchodovat s některými riziky (například s riziky změny úrokových sazeb, devizových kurzů, cen nebo úvěrové bonity). ESA 95 vyžaduje vykazování pozic ve finančních derivátech, pokud mají tržní hodnotu nebo je lze na trhu vzájemně započíst, tj. pokud může smluvní strana derivátové smlouvy tuto smlouvu prakticky vyrušit tím, že uzavře obdobnou smlouvu s opačným účinkem. Stávající tržní cena derivátu vyjadřuje hodnotu pohledávky jedné strany vůči straně druhé. Právě tato hodnota se také vyazuje v rozvahové

statistice MFI, pokud je MFI jednou ze stran derivátové smlouvy. Přitom nezáleží na tom, zda se během doby platnosti smlouvy pohledávka přesune z jedné smluvní strany na druhou nebo zda je či není tržní hodnota nulová (což bude na počátku swapu a v případě průběžného upravování pohyblivé marže). Proto se deriváty na rozvaze MFI vyjadřují jako hrubé částky tržních cen, pokud národní účetní pravidla nevyžadují zachycování na podrozvahových účtech. Pokud mají deriváty pro vykazující MFI kladnou hodnotu, vykazují se v položce „ostatní aktiva“. Pokud mají zápornou hodnotu, vykazují se v položce „ostatní pasiva“. Podrobnější údaje se nezveřejňují. Pokud však deriváty vyjadřují pozice vůči nerezidentům eurozóny, vykazují se také v platební bilanci a investiční pozici vůči zahraničí – viz část 6 níže.

44. Pro statistické účely se derivát považuje za samostatný finanční nástroj, který není závislý na základním nástroji, na němž je derivátová smlouva založena. Derivátové pozice zaznamenané v rozvaze MFI tedy nevypovídají o základních finančních nástrojích ani neinformují o nominální částce, na kterou byla smlouva uzavřena. ECB tyto informace získává zejména z pravidelných průzkumů světové aktivity na trhu derivátů, které provádí BIS.

2.3.6 SESTAVOVÁNÍ TOKOVÉ STATISTIKY (STATISTIKY TRANSAKCÍ)

45. Měnové finanční instituce vykazují závazky z vkladů i aktiva ve formě úvěrů v nominální hodnotě (neboť to výslovně vyžaduje nařízení ECB/2004/21, kterým se mění nařízení ECB/2001/13. Tento požadavek se však nemusí uplatňovat na zakoupené úvěry ani na úvěry ke kterým si daná MFI vytvořila rezervy.). Položky, které jsou vykázané v nominální hodnotě v eurech, nepodléhají změnám z přecenění. V ostatních případech budou změny rozvahových zůstatků důsledkem změn z přecenění, reklasifikací a také transakcí. ECB se snaží vyčlenit transakce (toky) probíhající během měsíce tím, že identifikuje a nezapočte vliv přecenění a reklasifikací a následně na základě transakcí vypočte tempo růstu položek rozvahy MFI, peněžních agregátů a některých

protipoložek. Přesný popis tohoto postupu je uveden v technických poznámkách ve statistické části Měsíčního bulletinu ECB. Tyto úpravy odpovídají „ostatním [tedy netransakčním] změnám v aktivech a pasivech“ v globálním systému národních účtů z roku 1993 (SNA 93) a v ESA 95. Upravené toky, ze kterých jsou pak vypočítávána tempa růstu, odpovídají „transakcím“ podle SNA 93 a ESA 95. Nařízení ECB/2001/13 stanovilo jako nový požadavek, že vykazující subjekty musí poskytovat určité údaje o přecenění, aby bylo možné vypočítávat tokové veličiny přesněji. Před tímto nařízením musela ECB vycházet z odhadů vytvořených národními centrálními bankami. Kromě údajů o stavech aktiv a pasiv poskytuje tedy konsolidovaná rozvaha také měsíční údaje o přecenění a o dalších úpravách, například o snížení hodnoty úvěrů. Podle obecných zásad ECB/2003/2 (příloha XII) musí národní centrální banky poskytovat veškeré dostupné informace o sekuritizaci úvěrů a o jiných způsobech převodu úvěrů z MFI na třetí strany.

2.3.7 LHŮTY PRO VYKAZOVÁNÍ ÚDAJŮ

46. ECB obdrží od národních centrálních bank souhrnné měsíční rozvahy zachycující postavení měnových finančních institucí v každém členském státě v eurozóně do konce pracovní doby v patnáctý pracovní den po skončení měsíce, ke kterému se údaje vztahují. Úlohou národních centrálních bank je pak zajistit si přijetí údajů od vykazujících institucí včas tak, aby dodržely termín předání údajů ECB. Agregované údaje za eurozónu, včetně měsíčních údajů o peněžních agregátech vypočtených z rozvahy MFI, se nejdříve zveřejňují prostřednictvím tiskových agentur v devatenáctý pracovní den po skončení měsíce, ke kterému se vztahují.

2.4 ČTVRTLETNÍ ROZVAHOVÁ STATISTIKA

47. Některé údaje nemají pro sestavování peněžních agregátů za eurozónu zásadní význam, jsou však potřeba pro hlubší analýzu měnového vývoje nebo k dalším statistickým účelům, například pro sestavování finančních účtů. Tyto

údaje se získávají ze čtvrtletní rozvahové statistiky.

48. Čtvrtletní údaje se poskytují pouze za hlavní položky agregované rozvahy. ECB může povolit určitou flexibilitu v tom, jaké další podrobné čtvrtletní údaje mají být vykazovány, pokud lze na základě údajů vykazovaných na vyšší úrovni agregace dokázat, že podrobnější údaje nejsou pravděpodobně významné.

2.4.1 ČLENĚNÍ ÚVĚŘŮ V EUROZÓNĚ PODLE SPLATNOSTÍ A SEKTORŮ

49. Aby bylo možné sledovat čtvrtletně strukturu celkového úvěrového financování MFI (pomocí úvěrů i cenných papírů) podle lhůt splatnosti, jsou úvěry vládním institucím jiným než ústředním vládním institucím rozděleny podle původní splatnosti s hranicemi jeden rok a pět let. U cenných papírů držených těmito subjekty je dělicí hranice pro dobu splatnosti jeden rok. Obě položky jsou pak propojeny s rozdělením sektoru vládních institucí jiných než ústředních vládních institucí podle subsektorů. Položky vykazující dluhové cenné papíry emitované finančními zprostředkovateli mimo sektor MFI a cenné papíry emitované nefinančními podniky jsou rozděleny podle subsektorů a původní splatnosti (s hranicí jeden rok). Údaje o emitentech akcií a jiných majetkových cenných papírů, které jsou v držení MFI, se čtvrtletně člení do následujících subsektorů: nefinanční podniky (S.11), ostatní finanční zprostředkovatelé (S.123, včetně pomocných finančních institucí, S.124) a pojišťovny a penzijní fondy (S.125). MFI také čtvrtletně vykazují své úvěry poskytnuté ústředním vládním institucím a dluhové cenné papíry emitované ústředními vládními institucemi, které mají MFI ve svém držení. Tyto údaje se však dále nečlení (v měsíčních statistikách nejsou úvěry, které MFI poskytují ústředním vládním institucím, vykazovány samostatně v rámci úvěrů vládním institucím).

2.4.2 ČTVRTLETNÍ ČLENĚNÍ ZÁVAZKŮ V EUROZÓNĚ PODLE SEKTORŮ

50. Závazky z vkladů vůči vládním institucím jiným než ústředním vládním institucím se

rozdělují podle subsektorů (tedy na národní vládní instituce, S.1312; místní vládní instituce, S.1313 a fondy sociálního zabezpečení, S.1314).

2.4.3 ČLENĚNÍ POZIC VŮČI REZIDENTŮM ČLENSKÝCH STÁTŮ EU PODLE JEDNOTLIVÝCH ZEMÍ

51. MFI poskytují čtvrtletní údaje o závazcích z vkladů, úvěrech a držených cenných papírech (mezi něž patří cenné papíry jiné než akcie, akcie nebo podílové listy ve fondech peněžního trhu a akcie a ostatní majetkové cenné papíry) rozdělené podle země protistrany (v případě držených cenných papírů se jedná o zemi, ve které je emitent cenného papíru rezidentem). U vkladů, úvěrů a dluhových cenných papírů se údaje dále člení podle toho, jestli je protistrana MFI, nebo nikoli. Nařízení ECB/2003/10, kterým se mění nařízení ECB/2001/13, rozšiřuje tuto povinnost také na deset nových členských států, pokud s nimi MFI ve významném rozsahu obchodují.

2.4.4 ČLENĚNÍ PODLE MĚNY

52. Pro úpravu tokové statistiky podle změn devizových kurzů se v některých případech vyžaduje členění pozic MFI podle jednotlivých měn. Hlavní položky rozvahy se čtvrtletně člení podle měn nezúčastněných členských států EU a hlavních mezinárodních měn (americký dolar, japonský jen a švýcarský frank). Nařízení ECB/2003/10, kterým se mění nařízení ECB/2001/13, rozšiřuje tuto povinnost také na měny deseti nových členských států, pokud s nimi MFI ve významném rozsahu obchodují. Při sestavování měsíčních statistik se vždy používají aktuální čtvrtletní údaje o zastoupení jednotlivých měn, a to až do té doby, než jsou zveřejněny další čtvrtletní údaje.

2.4.5 ČLENĚNÍ POZIC VŮČI PROTISTRANÁM MIMO EUROZÓNU PODLE SEKTORŮ

53. V případě pozic vůči protistranám mimo eurozónu (tj. v ostatních členských státech EU a ve zbytku světa) se vyžaduje pouze členění na pozice vůči bankám (nebo v zemích EU mimo eurozónu vůči MFI) a vůči nebankovním subjektům, přičemž nebankovní subjekty se dále dělí na vládní instituce a ostatní subjekty. Tam,

kde neplatí ESA 95, se používá třídění sektorů podle systému národních účtů SNA 93. Tyto údaje se vyžadují zejména pro účely statistiky platební bilance.

2.4.6 LHŮTY PRO VYKAZOVÁNÍ ÚDAJŮ

54. Národní centrální banky předávají čtvrtletní statistiky ECB do konce pracovní doby dvacátého osmého pracovního dne následujícího po skončení čtvrtletí, ke kterému se údaje vztahují. Úlohou národních centrálních bank je zajistit si přijetí údajů od vykazujících institucí včas tak, aby dodržely termín předání údajů ECB. Výsledky se zveřejňují v nejbližším vydání Měsíčního bulletinu ECB.

2.4.7 SESTAVOVÁNÍ STATISTIKY TRANSAKČÍ PRO ČTVRTLETNĚ ZVEŘEJŇOVANÉ ŘADY

55. Kromě výše uvedených údajů o měnách jsou informace nutné k odvození transakcí z položek rozvahy a k výpočtu jejich temp růstu vykazovány nebo jinak poskytovány měsíčně. V případech, kdy jsou podrobnější členění rozvahy poskytována pouze čtvrtletně, jsou toky a tempa růstu vypočítávány na základě úprav vycházejících z agregovanějších měsíčních údajů.

2.5 PENĚŽNÍ AGREGÁTY A PROTIPOLožKY

56. ECB sestavuje měsíční statistické údaje o peněžních agregátech a jejich protipoložkách na základě údajů z rozvah MFI a z doplňkových informací, které jí národní centrální banky poskytují na základě obecných zásad ECB/2003/2 v platném znění. Tyto statistické údaje zahrnují položky v cizí měně i v eurech. V peněžních agregátech jsou obsaženy některé závazky MFI a některých orgánů ústřední vlády vůči rezidentům eurozóny jiným než ústředním vládním institucím a MFI. Agregát M1 obsahuje oběživo a jednodenní vklady. M2 pak zahrnuje M1 a vklady s dohodnutou splatností v délce maximálně dva roky a vklady s výpovědní lhůtou maximálně tři měsíce. M3 zahrnuje M2 a dále repo obchody (pokud jsou vykázány jako pasiva v rozvahách MFI), akcie/podílové listy fondů peněžního trhu a dluhové cenné papíry včetně cenných papírů peněžního trhu vydané MFI se splatností to dvou let. Dělicí hranice pro členění

podle splatnosti vycházejí z původní splatnosti. Dále se zpracovává rozčlenění přijatých vkladů podle sektorů. Protipoložkami M3 jsou ostatní složky konsolidované rozvahy MFI, která je uspořádána takovým způsobem, jenž jejich analýzu umožňuje. Hlavními protipoložkami jsou úvěry MFI poskytované vládním institucím a dalším rezidentům eurozóny, čistá zahraniční aktiva MFI a jejich dlouhodobější (nepeněžní) finanční závazky. Za jinak stejných podmínek vede růst objemu úvěrů a čistých zahraničních aktiv k růstu M3, zatímco růst nepeněžních závazků způsobuje pokles tohoto agregátu. Jak již bylo zmíněno výše, nevypočítává ECB tempa růstu peněžních agregátů a jeho protipoložky ze zůstatků, ale z upravených tokových veličin, které zohledňují úpravy v důsledku změn klasifikace a přecenění. Odhady hlavních peněžních agregátů jsou k dispozici pro období od roku 1980 a odhady pro úvěry poskytované MFI od roku 1983.

2.6 ÚROKOVÉ SAZBY MFI

57. Měnová politika ECB zčásti ovlivňuje chování hospodářských subjektů v eurozóně prostřednictvím změn úrokových sazeb MFI. Tyto změny úrokových sazeb se promítají do nákladnosti úvěrů a do výnosů úročených složek peněz, a tudíž ovlivňují i množství peněz, které lidé chtějí držet, a jejich skladbu. Vzhledem k významu měnových finančních institucí v sektoru finančních zprostředkovatelů v eurozóně mají úrokové sazby bank výrazný vliv na příjmy a náklady nefinančních sektorů. Rozpětí mezi úrokovými sazbami na vklady a na úvěry je také významným faktorem pro finanční stabilitu a strukturu bankovního sektoru.

58. ECB v minulosti sestavovala statistiky o úrokových sazbách, které banky účtovaly za úvěry a které vyplácely na vklady, z obecně srovnatelných, avšak neharmonizovaných údajů pro deset různých kategorií vkladů a úvěrů, které jí poskytovaly národní centrální banky z tehdy existujících národních zdrojů.

59. V současnosti mají úvěrové instituce a některé další MFI (avšak nikoliv centrální

banky nebo fondy peněžního trhu) podle nařízení ECB/2001/18 povinnost vykazovat každý měsíc vkladové a úvěrové úrokové sazby pro 45 různých kategorií finančních nástrojů (pro 31 kategorií nových obchodů a 14 kategorií pro nesplacené částky – stavy obchodů). Ačkoliv se úrokové sazby často mění jen se zpožděním, jsou měsíční údaje o stavech obchodů nezbytné, neboť úrokové sazby nových obchodů nevypovídají o úrocích na nesplacené části nástrojů s proměnlivou sazbou. Údaje vypovídají o eurových obchodech s domácnostmi (S.14 včetně neziskových institucí poskytujících služby domácnostem, S.15 v ESA 95) a s nefinančními podniky (S.11), které jsou rezidenty eurozóny. Je-li to třeba, jsou údaje o úrokových sazbách vykazovány pro oba sektory odděleně. Kategorie nástrojů souvisejí s položkami rozvahy MFI, a jsou tedy jasně vymezené.

60. U každé z těchto kategorií finančních nástrojů vykazují úvěrové instituce úrokovou sazbu sjednanou s domácností nebo nefinančním podnikem vyjádřenou v procentech za rok. Tento údaj by měl obsahovat veškeré splátky úroků na vklady nebo úvěry, avšak žádné další poplatky. Pro účely sledování ostatních (neúrokových) nákladů na spotřebitelské úvěry a půjčky domácnostem na nákup nemovitostí se navíc shromažďují údaje o roční sazbě v procentech tak, jak tento pojem definuje legislativa Společenství pro oblast spotřebitelských úvěrů. Sledování neúrokových poplatků je významné pro statistiku národních účtů a pro sledování podmínek na bankovním trhu.

61. Rozvahové údaje se používají pro vážení úrokových sazeb stavů obchodů. Při agregování úrokových sazeb nových obchodů se jako váhy používají údaje o objemu nových obchodů, které jsou pro tento účel vykazovány. U jednodenních vkladů, vkladů s výpovědní lhůtou a kontokorentních úvěrů se za nové obchody považují všechny nevyrovnané zůstatky, jejichž sazby úročení se mohou změnit kdykoliv. Úrokové sazby stavů obchodů mohou být sazby úroků vyplácených nebo účtovaných na konci měsíce, nebo je lze vypočítat tak, že se vydělí úrok naběhlý za celý měsíc průměrným objemem

nesplacených vkladů nebo úvěrů v tomto měsíci.

62. Národní centrální banky se mohou rozhodnout, že budou údaje o úrokových sazbách sbírat pouze z určitého vzorku úvěrových institucí, jak to stanoví nařízení ECB/2001/18. Narozdíl od rozvahové statistiky MFI však nemohou úplně vyloučit údaje za malé úvěrové instituce, protože ty mohou hrát v některých oblastech významnou roli.

63. Účelem sestavování těchto údajů je v maximální míře umožnit analýzu rozvahové statistiky MFI, peněžních agregátů a úrokových sazeb MFI při přípravě na první zasedání Rady guvernérů v měsíci. Aby zpravodajské subjekty nebo národní centrální banky nebyly vystaveny nadměrné zátěži, vyžaduje nařízení ECB/2001/18, aby úvěrové instituce dodávaly národním centrálním bankám údaje o úrokových sazbách v takové lhůtě, aby národní centrální banky mohly předat ECB národní agregované údaje do 19. pracovního dne následujícího po měsíci, k němuž se údaje vztahují. Údaje o úrokových sazbách se zveřejňují v tiskové zprávě, která je vydávána zhruba šest týdnů po skončení měsíce, ke kterému se údaje vztahují. Měsíční údaje se zpracovávají v souladu s nařízením ECB/2001/18 a jsou k dispozici za období od začátku roku 2003.

2.7 UKAZATELE OBEZŘETNÉHO PODNIKÁNÍ NA MAKRO ÚROVNI A STRUKTURÁLNÍ FINANČNÍ UKAZATELE

64. Podle článku 3.3 statutu má ESCB povinnost přispívat ke stabilitě finančního systému. V této souvislosti se ECB podrobně zabývá strukturálním vývojem bankovního sektoru a obecně celé finanční sféry. Pro tyto účely představuje hlavní zdroj dat měnová a bankovní statistika (rozvahová statistika MFI a údaje o úrokových sazbách). Dále se používají veškeré dostupné agregované údaje o dohledu nad finančním sektorem, které poskytují národní orgány dohledu (jedná se například o konsolidované údaje o ziscích a ztrátách, solventnosti atd.), spolu s výsledky průzkumů ECB v oblasti úvěrové aktivity bank,

kteří obsahují také otázky o úvěrových standardech. Jelikož na finanční stabilitu má vliv mnoho faktorů, mohou být užitečným zdrojem informací také údaje o trzích cenných papírů, finanční účty (a zejména rozvahové údaje), platební bilance a obecněji také hospodářská statistika. Pro hodnocení obezřetnosti podnikání na makro úrovni se v případech, kdy je v daném členském státě podstatný rozdíl mezi celým sektorem MFI a úvěrovými institucemi jakožto jeho subsektorem, shromažďují některé rozvahové údaje samostatně za úvěrové instituce. Popis rozvahových údajů vyžadovaných o úvěrových institucích pro obezřetnostní analýzu na makro úrovni a ročních údajů (obsahujících dohromady 29 řad, z nichž ne všechny se týkají MFI) pro analýzu strukturálního vývoje obsahují přílohy V a VI obecných zásad ECB/2003/2, které byly novelizovány obecnými zásadami ECB/2005/4.

65. Rozvahové údaje MFI využívá ECB také při sledování mezinárodní pozice eura (zejména se využívají údaje o transakcích v eurech, při kterých MFI obchodují s nerezidenty eurozóny). Statistice mezinárodní pozice eura se podrobněji věnuje část 8 níže.

3 OSTATNÍ STATISTIKY TÝKAJÍCÍ SE FINANČNÍCH ZPROSTŘEDKOVATELŮ

66. Kromě konsolidované rozvahy MFI a údajů z ní odvozených mají pro účely měnové politiky velký význam různé další statistické údaje týkající se finančních zprostředkovatelů.

3.1 NEPENĚŽNÍ FINANČNÍ ZPROSTŘEDKOVATELE S VÝJIMKOU POJIŠŤOVEN A PENZIJNÍCH FONDŮ

67. Subsektor „ostatních“ (nepeněžních) finančních zprostředkovatelů se skládá z finančních institucí, které se sice zabývají zejména finančním zprostředkovatelstvím, avšak nespĺňují definici MFI a ani se nejedná o pojišťovny nebo penzijní fondy. V systému ESA 95 tvoří subsektor S. 123.

68. Údaje o ostatních finančních zprostředkovatelích jsou společně se statistikou MFI nezbytné pro vytvoření uceleného přehledu o sektoru finančních zprostředkovatelů v eurozóně. Pokud by tyto údaje nebyly poskytovány, mohlo by v případě převodu aktiv a pasiv ze sektoru MFI do sektoru ostatních finančních zprostředkovatelů dojít ke ztrátě informací. ECB také potřebuje sledovat ostatní finanční zprostředkovatele z důvodu aktualizace seznamu MFI, neboť, jak poukazuje nařízení ECB/2001/13 v příloze I, části 1.1, finanční inovace mohou mít vliv na vlastnosti finančních nástrojů a mohou vést k tomu, že finanční podniky by změnily zaměření své činnosti a mohly by vydávat nástroje, které jsou blízkými substituty vkladů.

69. ECB v současnosti sestavuje agregáty za eurozónu ze čtvrtletních údajů, které jí poskytují národní centrální banky ze stávajících národních zdrojů. Příloha XVIII k obecným zásadám ECB/2003/2 (novelizovaným obecnými zásadami ECB/2005/4) sice pro rozvahy stanoví definice a charakteristiky, včetně určitého stupně členění podle nástrojů, splatností, sídla a sektorů, zároveň však připouští, že údaje z národních zdrojů často těmto definicím neodpovídají. Tyto obecné zásady kladou největší důraz na údaje týkající se investičních fondů (jiných než fondů peněžního trhu, které jsou zařazeny do sektoru MFI), jelikož ty představují zdaleka největší skupinu mezi ostatními finančními zprostředkovateli v eurozóně co do bilanční sumy. Dále se tyto obecné zásady zaměřují na obchodníky s cennými papíry a deriváty a na finanční podniky, které se zabývají poskytováním úvěrů. V případě finančních podniků, které se zabývají poskytováním úvěrů, se úvěry poskytované domácnostem budou v budoucnu dělit na úvěry na nákup nemovitosti a na spotřebitelské úvěry. Vzhledem k tomu, že toto členění se používá už v měsíčních statistikách MFI, umožní podrobnější informace o činnosti ostatních finančních zprostředkovatelů úplnější odhady pro úvěry na nákup nemovitosti v eurozóně. ECB již zveřejňuje čtvrtletní agregované rozvahové údaje za investiční fondy (jiné než fondy peněžního trhu) v eurozóně, které mají aktiva rozdělená podle typu fondu (tj. akciový, dluhopisový, smíšený a realitní fond)

a také mezi fondy otevřené široké veřejnosti a fondy, v nichž mohou investovat pouze někteří investoři. ECB v současnosti připravuje nařízení o statistice ostatních finančních zprostředkovatelů.

3.2 POJIŠŤOVNY A PENZIJNÍ FONDY

70. Na rozdíl od již zmíněných měnových finančních institucí a ostatních finančních zprostředkovatelů se na pojišťovny a investiční fondy (zařazené v ESA 95 do sektoru S. 125) v seznamu v článku 2 nařízení Rady (ES) č. 2533/98 neodkazuje jako na subjekty, od nichž může ECB požadovat vykazování údajů. Vzhledem k významu těchto podniků pro finanční aktivity v eurozóně však národní centrální banky na základě obecných zásad ECB/2002/7 poskytují ECB čtvrtletní údaje z národních zdrojů, které popisují hlavní finanční aktiva a pasiva těchto podniků. Tyto obecné zásady jsou podrobněji popsány v části 11, která pojednává o institucionálních sektorových účtech za eurozónu.

4 ÚDAJE TÝKAJÍCÍ SE ÚROKOVÝCH SAZEB (KROMĚ ÚROKOVÝCH SAZEB MFI)

71. Pro sledování vlivu, jaký mají na ekonomiku úrokové sazby ECB a jejich změny, jsou kromě úrokových sazeb pro úroky účtované a vyplácené MFI (viz část 2.6) nezbytné také údaje o úrokových sazbách pro celou řadu dalších finančních nástrojů. V Evropské unii jsou obzvláště důležité úrokové sazby (resp. výnosy) dlouhodobých státních dluhopisů, neboť představují konvergenční kritérium, na základě kterého se podle Smlouvy o Evropské unii posuzuje připravenost členských států na zavedení eura. Přestože zajištění statistických údajů týkajících se konvergence je úkolem Evropské komise (na základě článku 5 protokolu o kritériích konvergence), poskytly EMI a ECB Komisi pomoc s výběrem srovnatelných dlouhodobých úrokových sazeb, jejichž vývoj se sleduje. ECB navíc tyto údaje shromažďuje a zpracovává.

72. Pokud vynecháme výše popsané úrokové sazby MFI, lze úrokové sazby rozdělit do dvou kategorií: úrokové sazby, které stanoví Rada guvernérů ECB (tedy sazby vyplácených a účtovaných úroků na tržní operace Euro systému), a úrokové sazby peněžního trhu a ostatních obchodovatelných cenných papírů.

73. Do první kategorie spadají sazby, kterými Euro systém úročí jednodenní vklady poskytované protistranám v rámci vkladové facility, a sazby, které si Euro systém účtuje v rámci hlavních refinančních operací a mezní zápujční facility.

74. Mezi úrokové sazby druhé kategorie patří celá řada sazeb na peněžním trhu a výnosů z obchodovatelných cenných papírů. Peněžní trhy jsou v eurozóně vysoce integrované a nabízejí především standardní finanční nástroje. ECB shromažďuje informace o sazbách velmi často, a to zejména z informací tiskových agentur. Z tržních zdrojů lze také snadno získat aktuální údaje o sazbách a výnosech dlouhodobějších cenných papírů. ECB v současnosti připravuje novou verzi databáze, která bude tyto údaje uchovávat a která umožní jejich lepší využití.

5 STATISTIKA CENNÝCH PAPIRŮ (VČETNĚ AKCIÍ)

75. Údaje o emisích a objemu držených cenných papírů jsou z mnoha důvodů důležitým prvkem měnové a finanční analýzy. Pro věřitele jsou emise cenných papírů alternativou k financování prostřednictvím bank. Držitelé finančních aktiv mohou vnímat bankovní vklady, převoditelné nástroje vydané bankami (a obsažené v agregátu M3, pokud jsou vydány na dobu maximálně dvou let) a další cenné papíry jako částečné substituty. Statistika cenných papírů je tedy doplňkem měnové a finanční statistiky. Jakékoliv přesuny mezi financováním pomocí bankovního sektoru a pomocí trhu s cennými papíry může mít vliv na měnovou transmisi. Údaje o stavech obchodů s emitovanými cennými papíry jsou odrazem hloubky kapitálových trhů, zatímco eurové emise prováděné nerezidenty eurozóny vypovídají o mezinárodní pozici eura. Navíc se tyto údaje mohou využít i při hodnocení finanční stability.

76. ECB zveřejňuje měsíční statistické údaje o cenných papírech kromě akcií (o dluhových cenných papírech) a o kótovaných akciích. Mezi údaje o dluhových cenných papírech patří údaje o cenných papírech v eurech bez ohledu na to, kdo je vydal, a údaje o cenných papírech vydávaných rezidenty eurozóny a denominovaných v eurech i v jiných měnách, přičemž dlouhodobé cenné papíry se dále dělí na cenné papíry s pevnou sazbou a cenné papíry s proměnlivou sazbou. V případě starších cenných papírů se do cenných papírů v eurech zahrnují také nástroje v ECU anebo ve dřívějších národních měnách členských států eurozóny. V obou kategoriích se vykazují údaje o stavech obchodů na konci měsíce, hrubých emisích, splátkách a čistých emisích během měsíce, a to s členěním podle původních splatností s dělicí hranicí jeden rok (nebo, výjimečně, dva roky). Dluhové cenné papíry emitované rezidenty eurozóny se dále člení podle sektoru emitenta (tj. MFI, ostatní finanční zprostředkovatelé a pojišťovny a penzijní fondy, nefinanční podniky, ústřední vládní instituce a ostatní vládní instituce). V rámci statistiky kótovaných akcií emitovaných rezidenty eurozóny se údaje o stavech obchodů a hrubých emisích a splátkách vykazují samostatně, a to (pokud je to relevantní) se stejným členěním podle sektorů jako u dluhových cenných papírů.

77. Objemy a transakce kótovaných akcií se vykazují v tržní hodnotě, kdežto údaje o dluhových cenných papírech se (odlišně od ESA 95) vykazují v nominální hodnotě. Dluhopisy s tzv. hlubokým emisním disáziem a s nulovým kupónem se v době emise oceňují skutečnou zaplacenou kupní cenou a při splatnosti pak nominální hodnotou. Mezitím jsou oceňovány pomocí vzorce, který zohledňuje nabíhající úroky. Položky v cizí měně se oceňují pomocí aktuálních devizových kurzů. Změny v objemu stavů obchodů jsou důsledkem čistých emisí, přecenění, změn klasifikace a jiných změn, které nejsou způsobeny transakcemi. Stejně jako v případě měnové statistiky vypočítává ECB tempa růstu na trzích cenných papírů z údajů o transakcích, ze kterých jsou odstraněny vlivy přecenění a změn klasifikace.

Občas dochází k tomu že se jedna transakce cenných papírů (například v souvislosti s fúzí nebo akvizicí) provádí v několika fázích a trvá déle než jeden měsíc. V takovém případě je běžnou praxí zaznamenávat celou transakci v měsíci, kdy byla dokončena.

78. Přestože podle článku 2 nařízení Rady (ES) č. 2533/98 jsou emitenti cenných papírů zahrnuti mezi subjekty vykazující údaje pro statistiku ECB, nevyžaduje po nich ECB vykazování údajů na základě zvláštního právního předpisu ECB. Namísto toho jí údaje o dluhových cenných papírech a kótovaných akciích emitovaných rezidenty poskytují národní centrální banky v souladu s přílohou XIX obecných zásad ECB/2003/2 ve znění pozdějších předpisů, a to do pěti týdnů po skončení měsíce, ke kterému se vztahují. Agregáty za eurozónu se pak zveřejňují prostřednictvím tiskových agentur zhruba sedm týdnů po skončení měsíce, ke kterému se údaje vztahují. Údaje o dluhových cenných papírech ve urech vydaných nerezidenty eurozóny poskytuje BIS. Některé údaje o cenných papírech s dělením podle institucionálních sektorů budou k dispozici na základě obecných zásad ECB/2005/13.

79. Vzhledem k tomu, že statistické údaje o portfoliových investicích a emisích cenných papírů vyvolávají značnou pozornost a jsou základem pro některé další oblasti statistiky (např. účty eurozóny), vytvořila ECB společně s národními centrálními bankami v nedávné době komplexní centralizovanou databázi cenných papírů CSDB (z angl. comprehensive centralised securities database). Údaje v databázi CSDB pocházejí z různých institucionálních zdrojů a od komerčních poskytovatelů dat. V budoucnu bude hrát základní roli při přípravě statistických údajů o emisích cenných papírů a portfoliových investicích a také při zpracování dalších statistických údajů, včetně (po dalších úpravách) údajů o objemech držení cenných papírů. Databázi CSDB lze také využít pro řadu analytických a provozních účelů. Postupy, které mají zajistit kvalitu údajů jsou popsány v manuálu, který společně vypracovaly ECB a národní centrální banky, a budou brzo zachyceny v nových obecných zásadách ECB.

ECB také dále pracuje na zlepšování statistiky systémů vypořádání obchodů s cennými papíry. O těchto systémech se již několik let zveřejňují převážně provozní informace, a to v rámci publikační řady ECB nazvané „Payment and securities settlement systems in the European Union“ – viz odstavec 117 níže.

6 STATISTIKA PĚTEBNÍ BILANCE A INVESTIČNÍ POZICE VŮČI ZAHRAŇIČÍ

6.1 ÚVOD

80. Pro účely měnové politiky a devizových operací sbírá ECB měsíční, čtvrtletní a roční údaje, na základě kterých sestavuje platební bilanci a investiční pozici vůči zahraničí za eurozónu jako celek. Až na údaje o portfoliových investicích a příjmech nepoužívá ECB údaje o přeshraničních obchodech uvnitř eurozóny. Čtvrtletní údaje platební bilance a roční údaje investiční pozice vůči zahraničí obsahují také teritoriální členění zahraničních protistran. ECB rovněž vypracovává podrobné statistické údaje o devizových rezervách a devizové likviditě Eurosystemu. Tyto údaje jsou zpracovávány podle vzoru připraveného Mezinárodním měnovým fondem a BIS. Dále ECB vykazuje denní nominální efektivní devizové kurzy a měsíční a čtvrtletní reálné efektivní devizové kurzy eura.

81. Podle článku 2 nařízení Rady (ES) č. 2533/98 jsou sice rezidenti eurozóny, kteří drží přeshraniční pozice nebo uskutečňují přeshraniční transakce, zahrnuti do skupiny subjektů vykazujících údaje pro statistiku ECB, samotná ECB však v této oblasti nepřijala vlastní nařízení. Na rozdíl od měnové a bankovní statistiky, v rámci které tvoří skupinu vykazujících subjektů poměrně malý počet finančních institucí, může skupina vykazujících subjektů pro účely statistiky platební bilance a investiční pozice vůči zahraničí potenciálně obsahovat všechny hospodářské subjekty, které jsou rezidenty eurozóny a které mají přeshraniční pozice nebo uskutečňují přeshraniční transakce. Systémy vykazování statistiky MFI jsou navíc

v celé eurozóně do značné míry standardizované, což však v současnosti neplatí pro systémy sběru dat pro platební bilanci. To je důvod, proč v této oblasti dochází ke komplikacím při ověřování údajů a uplatňování sankcí. Skutečnost, že statistika platební bilance se na národní úrovni řídí různými právními režimy a že na evropské úrovni sbírá statistické údaje o platební bilanci také Eurostat, by způsobila ještě větší komplikace, pokud by ECB chtěla vydat právní předpis určený přímo zpravodajským jednotkám. ECB proto přijala obecné zásady určené národním centrálním bankám států v eurozóně, ve kterých stanovila, jaké statistické údaje mají národní centrální banky předávat ECB, a vymezila některé postupy a normy, jež je třeba dodržovat. Nechala však na rozhodnutí národních bank, jakým způsobem budou údaje od zpravodajských jednotek sbírat. Aktuálním zněním těchto obecných zásad jsou obecné zásady ECB/2004/15. Vzhledem k tomu, že v některých členských státech nenesou odpovědnost za sběr údajů pro platební bilanci a investiční pozici vůči zahraničí národní centrální banky, vydala ECB doporučení pro příslušné orgány, které je ve své podstatě shodné s výše zmíněnými obecnými zásadami. Aktuálním zněním tohoto doporučení je doporučení ECB/2004/16. Doporučení ECB nejsou pro orgány, kterým jsou určena, právně závazná.

82. Rozsah statistiky platební bilance a investiční pozice vůči zahraničí a její základní pojmy jsou vymezeny v obecných zásadách ECB/2004/15. Požadavky ECB v maximální možné míře odpovídají standardům, které stanoví páté vydání publikace MMF „Balance of Payments Manual“ a které zároveň odpovídají systémům SNA 93 a ESA 95. ECB však schválila několik harmonizačních návrhů, které se týkají konkrétně platební bilance a investiční pozice vůči zahraničí v Evropské unii a eurozóně (např. konzistentní uplatňování definice MFI). Platební bilance a investiční pozice eurozóny vůči zahraničí v zásadě odpovídají transakcím a pozicím rezidentů eurozóny vůči nerezidentům eurozóny (tj. sektoru „zbytek světa“) v účtech eurozóny. V praxi však uspořádání platební bilance a investiční pozice vůči zahraničí, kde se

namísto sektoru rezidentské protistrany spíše klade důraz na funkční kategorie (přímé, portfoliové a jiné investice), úplně nezapadá do účtů institucionálních sektorů. Kromě toho souvisí určitá nejednotnost také s oceňováním a statistickým pokrytím. ECB se musí touto problematikou zabývat v rámci příprav na začlenění platební bilance a investiční pozice vůči zahraničí do účtů eurozóny.

6.2 MĚSÍČNÍ PLATEBNÍ BILANCE

6.2.1 ČLENĚNÍ PODLE NÁSTROJŮ A SEKTORŮ

83. Cílem měsíční platební bilance je umožnit uživatelům sledovat vnější toky, které ovlivňují měnové podmínky a devizový kurz. Z tohoto důvodu se údaje vyžadované ECB pro měsíční statistiku platební bilance omezují na obecné kategorie transakcí na běžném a kapitálovém účtu. Výjimku tvoří investiční výnosy, u nichž je vyžadováno členění na výnosy přímých, portfoliových a „jiných“ investic. Podrobnější údaje se vyžadují v případě finančního účtu, na němž se mohou vyskytnout velké a proměnlivé toky ovlivňující měnové podmínky v eurozóně. Přímé investice směřující dovnitř i ven z eurozóny se člení na majetkové účasti a reinvestovaný zisk a na ostatní kapitál (především vnitropodnikové úvěry) a dále se rozlišuje mezi MFI (bez centrálních bank) a ostatními sektory v eurozóně. V rámci portfoliových investic, které se člení na měnové orgány, ostatní měnové finanční instituce a neměnové finanční instituce, se odděleně vykazují majetkové účasti a dluhové cenné papíry (které se dále podrobněji dělí). Údaje o finančních derivátech (v tomto případě se jedná pouze o smlouvy mezi rezidenty a nerezidenty eurozóny) se sestavují pouze na netto principu, stejně jako agregát všech přeshraničních pozic (zohledňující kladné a záporné částky), u nichž jsou rezidenti eurozóny smluvní stranou. Naopak poměrně podrobné informace se vyžadují u položky „jiné“ investice, kam spadají především zahraniční finanční transakce MFI (kromě transakcí spadajících do přímých a portfoliových investic) a vlády. Tato kategorie je rozdělena podle sektorů protistran na měnové orgány, ostatní měnové finanční instituce (s členěním podle splatností),

vládní instituce a další sektory (v eurozóně), přičemž u dvou posledně jmenovaných se vyžaduje také určité členění podle nástrojů, a to na hotovost a vklady u zahraničních bank. Měsíční platební bilance zahrnuje také údaje o rezervních aktivech.

6.2.2 ZPŮSOB VÝPOČTU ZÁVAZKŮ Z PORTFOLIOVÝCH INVESTIC

84. Vykazování závazků z portfoliových investic (změny v objemu cenných papírů emitovaných rezidenty eurozóny, které jsou v držení nerezidentů eurozóny) představuje závažný praktický problém, neboť držitele obchodovatelných cenných papírů často nelze identifikovat. Údaje o závazcích z portfoliových investic vykazované na finančním účtu platební bilance jsou tedy získávány nepřímou, v podstatě pomocí výpočtu změny v objemu cenných papírů vydaných rezidenty eurozóny držících mimo eurozónu (což představuje čistý příliv investic zahraničních subjektů) jakožto rozdílu mezi nesplaceným objemem těchto cenných papírů (nebo změn očištěných o vliv přecenění) a celkovým zaznamenaným objemem těchto cenných papírů (nebo změn očištěných o vliv přecenění) v držení rezidentů eurozóny, ať už je jejich držitel rezidentem stejného členského státu eurozóny jako emitent cenného papíru, nebo je rezidentem v jiném členském státě eurozóny. Od poloviny roku 2006 bude pro eurozónu k dispozici rozdělení těchto údajů podle sektoru emitenta, což umožní výpočet sektorového členění závazků v eurozóně. Podobně se také sestavují související toky příjmů na běžném účtu a nesplacený objem závazků z portfoliových investic v investiční pozici vůči zahraničí. Díky centralizované databázi zmíněné v odstavci 79 se očekává výrazné zlepšení statistických údajů o portfoliových investicích. Podrobnější údaje o jednotlivých cenných papírech uložené v databázi umožní používání nové metodiky při sestavování účtu portfoliových investic v platební bilanci (a také v investiční pozici vůči zahraničí, viz níže). Eurosystem plánuje zavést od roku 2008 vykazování údajů o transakcích a objemech cenných papírů pro jednotlivé cenné papíry samostatně, což umožní přesnější klasifikaci a oceňování na účtu

portfoliových investic. Ve stejné době přestanou národní centrální banky sestavovat údaje o stavech na základě akumulovaných transakcí a namísto toho budou nejméně jednou za čtvrt roku sestavovat ucelené stavové údaje.

6.2.3 MĚNOVÉ VYJÁDRĚNÍ PLATEBNÍ BILANCE

85. Pro lepší využití statistiky platební bilance v rámci měnové analýzy se údaje z platební bilance spojují s vnější protipoložkou peněžního agregátu eurozóny M3. Vzhledem k tomu, že účty platební bilance jako celku a konsolidovaná rozvaha MFI musejí být v rovnováze, musí vnější transakce sektoru MFI (včetně Eurosystemu) odpovídat vnějším transakcím ostatních sektorů v eurozóně (včetně chyb a opomenutí v platební bilanci) a ty by opět měly odpovídat vnějším protipoložce v měnové statistice. V praxi je pro seskupení všech vnějších transakcí MFI nezbytná určitá změna uspořádání platební bilance. Zatím se však nepodařilo dosáhnout plného souladu mezi údaji z různých zdrojů. Po změně uspořádání platební bilance je pak možná analýza vlivu vnějších transakcí neměnových finančních institucí eurozóny (zaznamenaných na běžném, kapitálovém a finančním účtu) na celkovou změnu v zahraniční pozici sektoru MFI. K měnovému uspořádání platební bilance vyžaduje ECB rozčlenění účtů přímých investic a portfoliových investic, aby z nich mohla vyčlenit transakce MFI.

6.2.4 INTERVALY VYKAZOVÁNÍ A DOSTUPNOST ÚDAJŮ

86. Měsíční statistika platební bilance musí být ECB předána do 30. pracovního dne po skončení měsíce, ke kterému se údaje vztahují. Zveřejňuje se pak prostřednictvím tiskových agentur přibližně sedm až osm týdnů po skončení měsíce, ke kterému se údaje vztahují. Měsíční údaje jsou k dispozici od ledna 1997.

87. Vzhledem ke lhůtě pro poskytování měsíčních údajů platební bilance, skutečnosti, že se jedná o agregované údaje, a významu, jaký mají pro měnovou politiku, je v případech, kdy je to nevyhnutelné, opodstatněný odklon od mezinárodních pravidel. Zaznamenávání údajů na základě transakcí (včetně nabíhajícího úroku) není v případě měsíčních údajů povinné. Členské

státy mohou namísto toho poskytovat údaje na základě vypořádání. Pokud je to nutné pro splnění lhůty pro odevzdání údajů, je přípustné odevzdání odhadů nebo předběžných údajů. V případě některých položek, např. u reinvestovaných zisků z přímých investic, může být nezbytné dodávat pouze odhady. Měsíční údaje jsou pak každé čtvrtletí revidovány na základě úplnějších čtvrtletních údajů, což je praxe, která plně odpovídá mezinárodním statistickým standardům. Vzhledem k těmto revizím se tedy nejnovější měsíční údaje nemusí vždy plně shodovat s údaji ohlášenými dříve.

6.3 ČTVRTLETNÍ PLATEBNÍ BILANCE

6.3.1 PODROBNĚJŠÍ ÚDAJE A ČASOVĚ ROZLIŠENÉ ÚROKY

88. Čtvrtletní statistika platební bilance nabízí podrobnější údaje než měsíční statistika, a umožňuje tak podrobnější analýzu vnějších transakcí. Běžný účet obsahuje více podrobností o investičních výnosech, finanční účet poskytuje více údajů o nástrojích a sektorech.

89. V souladu se systémem SNA 93 doporučuje páté vydání publikace MMF „Balance of Payments Manual“ časové rozlišení úroků. Toto doporučení se týká běžného účtu (investiční výnosy) a odpovídající vliv má pak i na finanční účet. Obecné zásady ECB/2004/15 vyžadují pouze čtvrtletní časové rozlišení u investičních výnosů.

6.3.2 TERITORIÁLNÍ ČLENĚNÍ

90. Kromě toho, že údaje čtvrtletní platební bilance podrobněji informují o jednotlivých nástrojích a sestavují se podle mezinárodních statistických norem, je jejich součástí teritoriální členění vnějších obchodních aktivit rezidentů eurozóny podle státu, oblasti a kategorie protistrany. Údaje se rozdělují do následujících kategorií: Dánsko, Švédsko a Velká Británie (za každou zemi samostatně); všechny ostatní členské státy EU, které nejsou členy eurozóny (jako jedna kategorie); instituce a další orgány EU; mimo EU – Spojené státy, Japonsko, a Kanada (za každou zemi samostatně);

extrateritoriální finanční centra; mezinárodní organizace; všechny ostatní státy (jako jedna kategorie). S výjimkou ECB, která je pro statistické účely považována za MFI a je rezidentem eurozóny, se všechny instituce EU (jako Evropská komise) a ostatní orgány (jako Evropská investiční banka) považují za nerezidenty eurozóny, bez ohledu na to, kde skutečně sídlí. Požadovaná členění údajů stejně jako seznamy institucí EU, extrateritoriálních center a mezinárodních organizací jsou obsaženy v příloze II k obecným zásadám ECB/2004/15. Údaje o nástrojích a sektorech, u kterých se uplatňuje teritoriální členění, nejsou natolik ucelené jako ve čtvrtletní statistice platební bilance a spíše se v tomto ohledu blíží měsíčním statistikám platební bilance. Teritoriální členění se však nepoužívá v případě závazků z portfoliových investic (protože způsob, jakým jsou údaje sestavovány, takové členění neumožňuje) a finanční deriváty a rezervní aktiva se také nečlení.

6.3.3 INTERVALY VYKAZOVÁNÍ A DOSTUPNOST ÚDAJŮ

91. Podrobné čtvrtletní statistiky platební bilance a teritoriální členění musí být dodány ECB do tří měsíců po skončení období, ke kterému se údaje vztahují. Agregáty za eurozónu se zveřejňují prostřednictvím tiskové zprávy čtyři měsíce po skončení čtvrtletí, k němuž se údaje vztahují. Kompletní čtvrtletní údaje jsou k dispozici od začátku roku 1997. Čtvrtletní odhady běžného účtu oblasti, která nyní tvoří eurozónu, jsou k dispozici pro období od roku 1980. Čtvrtletní teritoriální členění údajů je k dispozici od začátku roku 2003.

6.4 INVESTIČNÍ POZICE VŮČI ZAHRANIČÍ

92. ECB sestavuje investiční pozici vůči zahraničí za eurozónu jako celek vždy na konci čtvrtletí (k čemuž přistoupila teprve nedávno) a zveřejňuje ji společně s podrobnou čtvrtletní platební bilancí vždy čtyři měsíce po skončení období, ke kterému se údaje vztahují. Podrobnější statistiku investiční pozice vůči zahraničí pak zveřejňuje na konci roku. Tyto výkazy zahraničních aktiv a pasiv eurozóny informují o struktuře zahraniční finanční pozice eurozóny a doplňují údaje

z platební bilance pro účely měnové analýzy a analýzy devizových trhů. Pravidelné stavové údaje zároveň umožňují kontrolu důvěryhodnosti tokových údajů platební bilance. Čtvrtletní údaje byly částečně sestaveny s ohledem na začlenění do účtů institucionálních sektorů v eurozóně.

6.4.1 ČLENĚNÍ PODLE NÁSTROJŮ A TERITORIÁLNÍ ČLENĚNÍ

93. Požadavky na členění čtvrtletních údajů jsou velmi podobné požadavkům pro členění finančního účtu čtvrtletní platební bilance, avšak v kategorii finančních derivátů se stavy aktiv a pasiv uvádějí odděleně. Také roční údaje investiční pozice vůči zahraničí mají podobné členění, nabízejí však podrobnější informace o přímých investicích, kde se majetkové účasti v kótovaných společnostech uvádějí v účetní i tržní hodnotě (což je doporučený základ pro oceňování investiční pozice vůči zahraničí). Z praktických důvodů se u přímých investic do nekótovaných společností vykazuje pouze účetní hodnota, ačkoliv by tato položka měla odrážet také reinvestované zisky (jelikož v zásadě vychází z účtů zahraničních přidružených podniků). Roční investiční pozice vůči zahraničí je doplněna o teritoriální členění zahraničních aktiv a pasiv eurozóny, které je v oblasti nástrojů a sektorů o něco méně podrobné než roční (a také čtvrtletní) investiční pozice vůči zahraničí, avšak poskytuje v zásadě stejné členění podle protistran jako v případě čtvrtletní platební bilance. Stejně jako v případě platební bilance nenabízí ani investiční pozice vůči zahraničí teritoriální členění finančních derivátů a rezervních aktiv. Členění závazků z portfoliových investic nelze vypočítat na základě údajů, které jsou dostupné ze zdrojů ECB. Namísto toho používá ECB údaje o protistranách získané z průzkumu Coordinated Portfolio Investment Survey, který vydává MMF, a z dalších průzkumů MMF. Výsledky těchto průzkumů jsou zveřejňovány později než roční investiční pozice vůči zahraničí zpracovávaná ECB.

94. Položky investiční pozice eurozóny vůči zahraničí odpovídají položkám standardní investiční pozice vůči zahraničí tak, jak ji

definuje páté vydání publikace MMF „Balance of Payments Manual“. Pojetí a definice odpovídají těm, které jsou používány v platební bilanci. V části 84 výše naleznete popis připravovaných vylepšení v sestavování účtu portfoliových investic včetně čtvrtletních stavových údajů.

6.4.2 INTERVALY VYKAZOVÁNÍ A DOSTUPNOST ÚDAJŮ

95. Čtvrtletní údaje o investiční pozici vůči zahraničí jsou poskytovány ECB do tří měsíců od skončení čtvrtletí, ke kterému se vztahují (tedy ve stejné lhůtě jako údaje čtvrtletní platební bilance). Roční údaje o investiční pozici vůči zahraničí dostává ECB společně s teritoriálním členěním devět měsíců po skončení roku, ke kterému se vztahují. Roční investiční pozice vůči zahraničí za eurozónu jsou k dispozici od roku 1997, i když za rok 1997 a 1998 existují pouze čisté údaje (a namísto samostatného uvádění stavu aktiv a pasiv u každé položky jsou tedy uváděny pouze čistá aktiva nebo čistá pasiva), protože zpočátku nebylo u jednotlivých členských států u zahraničních aktiv a pasiv možné rozlišit mezi přeshraničními pozicemi v rámci eurozóny a pozicemi vůči zbytku světa. Teritoriální členění údajů ve výkazech za konec roku je k dispozici od roku 2002.

7 DEVIZOVÉ REZERVY EUROSYSTÉMU

7.1 REZERVNÍ AKTIVA V PATEBNÍ BILANCI A INVESTIČNÍ POZICI VŮČI ZAHRANIČÍ

96. Rezervní aktiva eurozóny se definují jako vysoce likvidní, obchodovatelné a bonitní pohledávky ECB a národních centrálních bank vůči nerezidentům eurozóny, které jsou denominované v jiných měnách než v euru. Kromě pohledávek v cizí měně zahrnují také zlato, zvláštní práva čerpání (ZPČ) a rezervní pozice v MMF. Údaje o rezervních aktivech se sestavují bez jakéhokoliv započítávání závazků souvisejících s pasivy. Jedinou výjimku tvoří malá složka finanční deriváty, u níž se vykazují čisté údaje.

97. Změny v rezervních aktivech na základě transakcí (tedy s vyloučením vlivu přecenění a dalších změn jiných než transakce, které mají vliv na objem rezervních aktiv) se na finančním účtu platební bilance eurozóny vykazují jako jediná částka. Údaje o nesplacených zůstatcích jsou k dispozici vždy na konci čtvrtletí v rámci investiční pozice vůči zahraničí. Jsou členěny na základní složky (zlato, ZPČ a devizové prostředky podle nástrojů atd.).

7.2 DEVIZOVÉ REZERVY A DEVIZOVÁ LIKVIDITA (VÝKAZ MMF A BIS)

98. ECB sestavuje také mnohem podrobnější měsíční výkazy o rezervách Eurosystemu a s nimi souvisejících položkách. Tyto údaje sestavuje v souladu se vzorovým dokumentem pro vykazování devizových rezerv a devizové likvidity. Rezervní aktiva tak, jak jsou definovaná pro potřeby statistiky platební bilance a investiční pozice vůči zahraničí, představují pouze část údajů, které jsou ve vzorovém výkazu vyžadovány. Kromě nich sem patří další devizová aktiva, kterými mohou být pohledávky vůči rezidentům eurozóny (např. vklady v cizí měně u bank v eurozóně) nebo pohledávky vůči nerezidentům eurozóny, které nesplňují požadavek na vysoký stupeň likvidity, který umožňuje jejich zařazení do rezervních aktiv (tyto položky jsou v platební bilanci a v investiční pozici vůči zahraničí zaznamenávány jako portfoliové nebo „jiné“ investice). Devizová likvidita také zohledňuje předem známé i podmíněné krátkodobé čisté úbytky devizových aktiv, které zahrnují splátky jistiny a úroků u úvěrů, forwardové pozice v cizí měně, toky související s reverzními transakcemi, poskytnuté úvěrové linky, poskytnuté záruky a mnoho dalších položek, které nejsou zaznamenány v platební bilanci ani v investiční pozici vůči zahraničí. Vzorový výkaz také obsahuje množství doplňkových položek. Údaje, které jsou vymezeny v příloze II, tabulce 3 obecných zásad ECB/2004/15, jsou ECB poskytovány, aby je mohla začlenit do výkazu, ve lhůtě do tří týdnů po skončení měsíce, ke kterému se vztahují.

8 STATISTICKÉ ÚDAJE TÝKAJÍCÍ SE MEZINÁRODNÍ POZICE EURA

99. ECB každoročně zveřejňuje zprávu o mezinárodní pozici eura. K hodnocení této mezinárodní pozice se mimo jiné používají statistické údaje z rozvah MFI (položky o transakcích s nerezidenty rozlišují mezi transakcemi v eurech a v cizích měnách) a údaje o emisích cenných papírů (které vymezují cenné papíry v eurech vydané nerezidenty eurozóny). Obecné zásady ECB/2004/15 vyžadují konkrétně pro hodnocení mezinárodní pozice eura jako investiční měny šestiměsíční členění zahraničních transakcí eurozóny s dluhovými cennými papíry podle měny (s rozdělením na euro, dolar a ostatní měny) a stejné členění u zahraničních pozic rezidentů eurozóny v dluhových cenných papírech. Tyto údaje mají být poskytovány na konci června a na konci prosince. Pro stejný účel sbírá ESCB také další údaje o emisích dluhopisů. V současnosti také několik centrálních bank Eurosystemu a ESCB sbírá informace o fakturačních zvyklostech v zahraničním obchodu zboží a služeb. Tyto informace vycházejí zejména ze sběru dat ověřování bankovních plateb. Oesterreichische Nationalbank poskytuje také informace o oběhu eurobankovek (a o pokračujícím oběhu bankovek bývalých národních měn států eurozóny) v pěti sousedních zemích, které nejsou členy eurozóny.

9 EFEKTIVNÍ DEVIZOVÉ KURZY EURA

100. Nominální efektivní devizový kurz eura je souhrnnou veličinou vnější hodnoty eura vůči měnám nejdůležitějších obchodních partnerů eurozóny. Reálný efektivní devizový kurz, získaný deflováním nominálního kurzu příslušnými cenovými nebo nákladovými indexy, je nejběžněji používaným ukazatelem mezinárodní cenové a nákladové konkurenceschopnosti.

101. ECB vypočítává denní nominální efektivní devizové kurzy, které jsou definovány jako vážené geometrické průměry bilaterálních kurzů eura

vůči měnám obchodních partnerů eurozóny. Reálné efektivní devizové kurzy jsou vážené geometrické průměry cen nebo nákladů v eurozóně vztažené k obchodním partnerům, vyjádřené ve společné měně. Reálné devizové kurzy se vypočítávají měsíčně a čtvrtletně, neboť údaje o cenách a nákladech nejsou k dispozici častěji.

102. Váhy jednotlivých obchodních partnerů jsou odvozené od jejich podílu na obchodní výměně eurozóny s průmyslovými výrobky. Tyto váhy nezahrnují obchod uvnitř eurozóny a jsou vypočteny na základě dvou tříletých období (konkrétně 1995–1997 a po aktualizaci v roce 2004 pak za období 1999–2001). Pro výpočet vah se využívají údaje o vývozu i dovozu. V případě dovozu se váhy vypočítávají jako prosté podíly každé země na celkových podílech ze všech partnerských zemí eurozóny. U vývozu se váhy vypočítávají tak, aby zachycovaly jak význam jednotlivých trhů pro vývozy z eurozóny, tak i konkurenci, které musí vývozci z eurozóny na těchto cizích trzích čelit, a to jak ze strany domácích výrobců, tak i vývozců ze třetích zemí.

103. Efektivní devizové kurzy se vypočítávají s ohledem na dvě skupiny obchodních partnerů: EER-23 (zahrnující 13 členských států EU, jež nejsou součástí eurozóny, a 10 hlavních obchodních partnerů mimo EU) a EER-42 (zahrnující EER-23 a dalších 19 zemí). Pro EER-23 se nominální efektivní devizový kurz vypočítává každý den a reálné ukazatele jsou k dispozici jednou měsíčně (při použití spotřebitelských cen a cen výrobců) a čtvrtletně (při použití deflátoru HDP a jednotkových mzdových nákladů). V případě širší skupiny EER-42 se nominální efektivní devizový kurz a reálný devizový kurz založený na spotřebitelských cenách vypočítává jednou za měsíc.

10 STATISTIKA VEŘEJNÝCH FINANČÍ

104. Statistika veřejných financí představuje údaje o transakcích a pozicích sektoru vládních

institucí (S.13 v ESA 95), který se skládá ze subsektorů ústředních vládních institucí, národních vládních institucí, místních vládních institucí a fondů sociálního zabezpečení. ECB se statistikou veřejných financí zabývá ze dvou důvodů. Pro účely konvergenčních zpráv o připravenosti členských států na zavedení eura a v souvislosti s postupem při nadměrném schodku a Paktem stability a růstu se klade důraz na roční údaje o schodku nebo přebytku veřejných financí a konsolidovanou úroveň veřejného zadlužení v jednotlivých členských státech EU. Na základě obecných zásad ECB/2005/5, které formálně vymezují dlouhodobý požadavek na poskytování těchto údajů ze strany členských států, poskytují centrální banky ECB roční vládní účty, včetně údajů o příjmech, výdajích, přebytku/schodku, výpůjčních požadavcích, příjmech z privatizace a nesplaceném dluhu. Tyto údaje umožňují ECB, aby na transakce mezi orgány EU a členskými státy pohlížela tak, jako kdyby byly orgány EU ve vztahu ke každému členskému státu vždy jen dalším subsektorem vládních institucí. Účelem takového zachycování je poskytnout úplnější přehled o vládních transakcích v ekonomice, než jaký poskytují údaje týkající se výhradně národních vládních institucí. ECB jsou také poskytovány roční údaje o vztahu schodku a zadlužení, tedy podrobné porovnání mezi změnou vládního dluhu v průběhu roku a mezi schodkem nebo přebytkem veřejných financí v daném roce. Obecné zásady ECB/2005/5 (následně novelizované obecnými zásadami ECB/2006/2) vyžadují, aby všechny tyto údaje byly poskytovány v podobě, která je konzistentní s údaji, jež členské státy EU poskytují Evropské komisi na základě ESA 95 a postupu při nadměrném schodku. Vládní účty poskytované podle postupu při nadměrném schodku se od ESA 95 odchyľují v několika málo směrech, které však jsou velmi důležité. Zejména se jedná o rozsah údajů a oceňování státního dluhu.

105. Vzhledem k tomu, že aktivity vládního sektoru jsou důležitým faktorem pro hospodářský vývoj a pro finanční trhy, potřebuje ECB také čtvrtletní údaje o nefinančních a finančních transakcích vlády a o nesplaceném vládním

dluhu. V různých nařízeních ES přijatých v roce 2000 nebo později se vyžaduje vykazování čtvrtletních údajů o příjmech a výdajích vládních institucí, o jejich finančních transakcích a rozvahách v jednotlivých členských státech. V důsledku toho bude již v nejbližší době k dispozici ucelený soubor čtvrtletních údajů o sektoru vládních institucí v Evropské unii. Podle nařízení č. 501/2004 musí členské státy poskytovat čtvrtletní finanční údaje za ústřední vládní instituce, místní vládní instituce a fondy sociálního zabezpečení do tří měsíců od konce čtvrtletí v členění podle nástrojů a v případě ústředních vládních institucí a fondů sociálního zabezpečení také s údaji o protipoložkách. Přestože kompletní údaje začínají být k dispozici teprve nyní, došlo již díky tomuto nařízení ke zlepšení kvality údajů o vládním sektoru ve čtvrtletních účtech měnové unie (MUFA) a prostřednictvím údajů o protipoložkách toto nařízení také přispělo ke zlepšení statistických údajů o ostatních nefinančních sektorech v eurozóně. Tyto údaje budou součástí čtvrtletních účtů institucionálních sektorů v eurozóně, které budou k dispozici od roku 2007 (viz níže).

11 ÚČTY INSTITUCIONÁLNÍCH SEKTORŮ EUROZÓNY

11.1 ÚVOD

106. V rámci definic a koncepčního rámce ESA 95 jsou účty institucionálních sektorů zdrojem podrobných údajů o nefinančních a finančních transakcích jednotlivých institucionálních sektorů. Poskytují ucelený přehled o hospodářské aktivitě od výroby, tvorby a rozdělení důchodů a jejich využití ke spotřebě nebo k úsporám, přes transakce s kapitálovými aktivy až po čisté půjčky a výpůjčky a odpovídající nabytí finančních aktiv nebo vznik závazků a informují také o jednotlivých nástrojích a v některých případech i o protistranách. Účty institucionálních sektorů obsahují také finanční rozvahy s aktivy a pasivy a účty ukazující vztah mezi transakcemi a změnami v rozvaze. Údaje z těchto účtů, a zejména za sektory nefinančních podniků

a domácností, mají neocenitelný význam pro hospodářskou analýzu a prognózování. Skutečnost, že se téměř všechny ekonomické i finanční údaje sestavované v rámci systému ESA 95 shrnují do uceleného souboru s jednotnou strukturou, pomáhá zajistit přesnost a konzistentnost, a tudíž i lepší využitelnost údajů. Podle ESA 95 se však účty institucionálních sektorů sestavují pouze v ročních intervalech, což výrazně snižuje jejich užitečnost pro analýzy a projekce budoucího vývoje hospodářského cyklu. ECB a Evropská komise proto s podporou nedávno přijatých legislativních předpisů ES společně připravují čtvrtletní účty institucionálních sektorů s cílem zajistit, aby údaje z nich mohly být zveřejňovány od jara 2007.

107. V rámci kompletního souboru účtů se na finančních účtech zaznamenávají údaje o transakcích vedoucích k půjčkám a výpůjčkám v jednotlivých sektorech ekonomiky a v rozvahách se pak vykazují půjčky a výpůjčky ve stavových hodnotách, přičemž součet transakcí navazuje na změny v rozvahách. ECB čtvrtletně zveřejňuje neúplné finanční účty a rozvahy pro eurozónu od roku 2001. Ve své současné podobě vypovídají čtvrtletní údaje o hlavních finančních investicích a financování ze strany nefinančních sektorů (tj. nefinančních podniků, domácností a vládních institucí) a pojišťoven a penzijních fondů. Tím přispívají k měnové analýze a zejména k analýze a prognózám týkajícím se domácností a nefinančních podniků. Čtvrtletní finanční účty měnové unie (MUFA) lze také využít pro analýzu faktorů souvisejících s finanční stabilitou. Pro tuto analýzu jsou významné zejména údaje o transakcích a rozvahových pozicích jednotlivých sektorů ekonomiky. V neposlední řadě představují tyto účty soubor, v rámci kterého mohou být údaje zveřejňované s vyšší frekvencí, a zejména měnové údaje, údaje z platební bilance, statistika emisí cenných papírů a statistika veřejných financí, vyhodnocovány a v rámci kterého může být posuzována jejich konzistentnost. Využitelnost těchto údajů se výrazně zvýší, jakmile bude možné jejich propojení s konzistentními nefinančními účty za

institucionální sektory, které jsou popsány v části 11.4.

11.2 ZDROJE ÚDAJŮ PRO ČTVRTLETNÍ FINANČNÍ ÚČTY MĚNOVÉ UNIE

108. Podle ESA 95 musí členské státy EU sestavovat finanční účty ve formě podrobných výkazů finančních transakcí a finančních aktiv a závazků v tržní hodnotě, které musí být odpovídajícím způsobem sladěny přes účet přecenění a tzv. účet ostatních změn v objemu aktiv. ESA 95 uvádí seznam pěti hlavních ekonomických sektorů (nefinanční podniky, S.11; finanční podniky, S.12; vládní instituce, S.13; domácnosti, S.14; a neziskové instituce poskytující služby domácnostem, S.15). Sektory S.12 a S.13 se dále člení na subsektory.

109. Podle ESA 95 musí členské státy sestavovat finanční účty jen v ročních intervalech. Podle obecných zásad ECB/2002/7 však musí národní centrální banky v eurozóně poskytovat ECB čtvrtletní údaje z národních finančních účtů o nefinančních sektorech a také o pojišťovnách a penzijních fondech. V současnosti plní tento požadavek téměř všechny národní centrální banky. Údaje musí poskytovat již za období od konce roku 1997. Tyto údaje přicházejí mnohem pomaleji než statistika eurozóny zpracovávaná ECB, která je sice k dispozici včas a vyhovuje požadavkům na finanční účty měnové unie, poskytuje však pouze část potřebných informací.

110. Spojení údajů z rozvahové statistiky MFI, kterou zpracovává ECB, s národními finančními účty umožňuje ECB sestavovat čtvrtletní údaje o finančních transakcích a rozvahy nefinančních sektorů v eurozóně, které jsou sice užitečné, avšak z hlediska rozsahu a lhůt pro poskytování údajů by ještě bylo možné je zlepšit.

111. Následující část přináší přehled údajů, které jsou v současnosti vykazovány. Nové obecné zásady ECB/2005/13, kterými se mění obecné zásady ECB/2002/7, zkracují s platností od dubna 2006 lhůtu pro poskytování údajů ze 130 na 110 dnů od konce čtvrtletí, a následně umožní

zveřejňování agregátů za eurozónu do 120 dnů od konce čtvrtletí. To vyžaduje sestavování úplných národních finančních účtů (s údaji ze všech kategorií finančních aktiv a pasiv a za všechny institucionální sektory a zbytek světa) pro finanční rozvahy i údaje o transakcích. Některé údaje o protistranách, které v současnosti ve většině národních finančních účtů chybí, budou do dubna 2008 v několika fázích postupně doplněny. Kromě jiných úprav nové obecné zásady také zohledňují nedávno přijaté právní předpisy ES týkající se finančních účtů vlády a konkretizují požadavky vztahující se k rozšiřování eurozóny.

11.3 HLAVNÍ FINANČNÍ AKTIVA A PASIVA NEFINANČNÍCH SEKTORŮ A POJIŠŤOVEN A PENZIJNÍCH FONDŮ

11.3.1 OBJEMY FINANČNÍCH AKTIV V JEDNOTLIVÝCH SEKTORECH

112. Krátkodobé finanční investice zahrnují zejména široké peníze (M3) v držení nefinančních sektorů v eurozóně a dále některé krátkodobé pohledávky vůči ostatním sektorům v eurozóně. Za vklady klasifikované jako dlouhodobé finanční investice se považují vklady s dohodnutou lhůtou splatnosti delší než dva roky a vklady s výpovědní lhůtou delší než tři měsíce. Pojistně-technické rezervy představují pohledávky vůči životním pojišťovnám a penzijním fondům. Společně s dlouhodobějšími dluhovými cennými papíry (obvykle se splatností delší než jeden rok), dluhopisy, kótovanými akciemi a podílovými listy v investičních fondech (jiných než fondech peněžního trhu) představují důležitou složku dlouhodobých finančních investic domácností.

113. Rozvahová statistika MFI je zdrojem údajů, které se používají pro odhady objemu oběživa a vkladů a akcií/podílových listů ve fondech peněžního trhu, které mají v držení nefinanční sektory v eurozóně. Vklady nebankovních subjektů (nefinanční sektory nelze pro tento účel vymezit odděleně) u bank mimo eurozónu se částečně odhadují na základě údajů z platební bilance. Odhadnutí objemu dluhových cenných papírů a akcií (držených přímo i nepřímo

prostřednictvím investičních fondů) je vzhledem k potížím s identifikací držitelů převoditelných cenných papírů složitější. Současná podoba národních čtvrtletních finančních účtů umožňuje odhad jejich celkového objemu v držení nefinančních sektorů v eurozóně, nenabízí však další členění tohoto objemu mezi jednotlivé nefinanční sektory. Jak již bylo zmíněno v odstavci 78, některé z těchto údajů budou poskytovány v budoucnu na základě obecných zásad ECB/2005/13.

11.3.2 FINANČNÍ PASIVA V JEDNOTLIVÝCH SEKTORECH

114. Hlavními finančními instrumenty, které zajišťují financování nefinančních sektorů, jsou cenné papíry, úvěry a kótované akcie. Údaje za rozhodující část pasiv nefinančních sektorů v eurozóně se poměrně snadno získávají ze statistiky eurozóny a údajů čtvrtletních národních finančních účtů. Pasiva jsou na rozdíl od aktiv podrobně rozčleněna podle jednotlivých sektorů a půjčky a dluhové cenné papíry se člení podle původní doby splatnosti.

115. Pro pojišťovny a autonomní penzijní fondy v eurozóně jsou k dispozici údaje podobné těm, které existují pro nefinanční sektory. Hlavní závazky těchto finančních zprostředkovatelů (tedy čisté jmění domácností v rezervách životního pojištění a penzijních fondů, předplacené pojistné a rezervy na nevypořádané pojistné události) se převážně vykazují jako finanční aktiva nefinančních sektorů. Částky jsou však odlišné, neboť pojišťovny a penzijní fondy v eurozóně mají závazky tohoto typu také vůči protistranám mimo eurozónu a nefinanční sektory v eurozóně uzavírají smlouvy s pojišťovnami a penzijními fondy mimo eurozónu a také drží čisté majetkové účasti v neautonomních penzijních fondech.

11.4 NEFINANČNÍ ÚČTY INSTITUCIONÁLNÍCH SEKTORŮ

116. Finanční účet je poslední v posloupnosti účtů, na kterých se zaznamenávají transakce mezi institucionálními sektory. Souhrn transakcí zaznamenaných na finančním účtu by se měl rovnat vyrovnávací položce přenesené

z kapitálového účtu, konkrétně čistým půjčkám a výpůjčkám, což představuje výsledek všech nefinančních transakcí v daném sektoru. Jak již bylo zmíněno výše, tyto údaje musí být podle ESA 95 vykazovány, avšak pouze v ročních intervalech. ECB a Evropská komise společně připravují čtvrtletní nefinanční účty s členěním podle institucionálních sektorů, které budou propojené s finančními účty. Očekává se, že první výsledky budou zveřejněny na jaře 2007. Požadavek na poskytování nefinančních účtů institucionálních sektorů podporuje také nedávno přijatá legislativa ES (nařízení (ES) č. 1161/2005 přijaté v červenci 2005). První údaje na základě tohoto nařízení byly odevzdány v lednu 2006 a obsahovaly také údaje za všechna čtvrtletí od začátku roku 1999. Nařízení stanoví, že po uplynutí přechodného období, během kterého nemusejí být některé údaje vykazovány, aby se snížila zpravodajská zátěž pro členské státy, bude poskytován kompletní soubor účtů, od účtu produkce až po kapitálový účet. Dále musejí být poskytovány související vyrovnávací položky nebo souhrnné statistiky (hrubá a čistá přidaná hodnota, provozní přebytek, disponibilní důchod, úspory atd.). Po uplynutí přechodného období mají být tyto údaje poskytovány do 90 dnů od konce čtvrtletí, ke kterému se vztahují. V případě údajů týkajících se sektoru domácností a podnikatelského sektoru stanoví nařízení výjimku pro členské státy, jejichž HDP je menší než 1 % celkového HDP EU. Tato výjimka se tedy vztahuje na Lucembursko a všechny nové členské státy kromě Polska. Nařízení také zatím nevyžaduje poskytování údajů o protistranách, jejich vykazování se však v budoucnu předpokládá.

12 STATISTIKA PLATEBNÍCH SYSTÉMŮ A SYSTÉMŮ VYPOŘÁDÁNÍ OBCHODŮ S CENNÝMI PAPIŘY

117. Na základě legislativy ES má Eurosystem povinnost podporovat plynulé fungování platebních systémů. V rámci plnění tohoto cíle má Eurosystem vlastní mechanismy pro převod plateb a vypořádání obchodů s cennými papíry. Zároveň obecně plní funkci dohledu nad platebními systémy, které mají zásadní význam

pro bezproblémové fungování měnové politiky. ECB věnuje především pozornost používání různých platebních nástrojů (hotovost, bankovní účty, kreditní a debetní karty, elektronické peněženky atd.) a fungování mezibankovních peněžních převodů. ECB se také zajímá o systémy vypořádání obchodů s cennými papíry, protože ty Eurosystem používá k vypořádání úvěrových operací. Kromě toho ECB také sleduje integraci finančních trhů v eurozóně. Při výkonu těchto provozních funkcí a při dohledu nad platebními systémy sbírá Eurosystem velký objem údajů. Většina z nich je zveřejňována ve výroční zprávě o platebních systémech a systémech vypořádání obchodů s cennými papíry v Evropské unii (tedy v tzv. modré knize). Ve spolupráci s národními centrálními bankami zahájila ECB v nedávné době práci na projektu, jehož cílem je zvýšit konzistentnost údajů v rámci Evropské unie a soustředit tyto údaje do jednotné databáze.

13 STATISTICKÉ ASPEKTY ROZŠÍŘENÍ EUROZÓNY

118. V současnosti je v Evropské unii 13 členských států, které nejsou členy eurozóny. Kterýkoliv z nich však v budoucnu do eurozóny může vstoupit, stejně jako do ní budou moci vstoupit případně další členské státy EU. Je velmi důležité, aby se při vstupu nových států do eurozóny zachovala kvalita statistiky eurozóny. Proto musejí být tyto země na vstup připravené i ze statistického hlediska. Jak se ukázalo například při vstupu Řecka v roce 2001, je také nezbytné, aby bylo možné vykazat zpětně údaje za rozšířenou eurozónu, aby bylo možné vypočítat tempa hospodářského růstu před rozšířením i po něm a aby existovaly konzistentní časové řady pro použití při ekonomickém modelování, sestavování prognóz a při měnové analýze vycházející z předpokladů o budoucím vývoji. Samozřejmě nelze tvrdit, že výsledné údaje budou přesně vyjadřovat situaci, jaká by v minulosti existovala, kdyby byla eurozóna větší. Navíc budou některé referenční statistické údaje pro eurozónu v takové podobě, v jaké skutečně existovala, nezbytné i navzdory tomu, že v časové řadě takových údajů se budou

vyskytovat zlomy způsobené postupným rozšiřováním eurozóny.

119. V případech, kdy jsou údaje za eurozónu prostým součtem národních údajů, je při rozšíření pouze třeba zajistit úplnou srovnatelnost národních údajů nově přístupujících zemí. V případech, kdy agregáty za eurozónu nejsou pouze prostým součtem národních údajů (což platí například pro měnovou statistiku a statistiku platební bilance a investiční pozice vůči zahraničí a také pro finanční účty), vyžaduje změna ve složení eurozóny zpětné sestavení údajů s dostatečně podrobným teritoriálním členěním a členěním podle sektorů, tak aby bylo možné provést nezbytnou konsolidaci. Tyto údaje musí poskytnout stávající členové eurozóny i země, které do eurozóny vstupují. Vzhledem k tomu, že rozvahová statistika MFI obsahuje údaje o měnách v členění podle nástrojů, dob splatnosti a sektorů, představoval by požadavek, aby členské státy poskytl údaje umožňující sestavení agregátů za dřívější období pro různá možná složení eurozóny, obrovskou zpravodajskou zátěž v měnové oblasti a v oblasti platební bilance. V praxi byly při vzniku měnové unie i při vstupu Řecka údaje za dřívější období vypracovány pomocí nejlepších možných odhadů, přičemž údaje získané v rámci systémů vykazování statistik byly doplněny informacemi z jiných zdrojů (např. mezinárodní bankovní statistika BIS). Po rozšíření Evropské unie v roce 2004 a vzhledem k pravděpodobnému dalšímu rozšiřování eurozóny se ECB a národní centrální banky v nedávné době shodly na hlavních zásadách a opatřeních pro harmonizovaný přenos údajů za minulá období, s tím, že i nadále bude třeba částečně používat odhady.

14 VÝMĚNA STATISTICKÝCH ÚDAJŮ

120. Pro výměnu statistických údajů v rámci ESCB a s evropskými a mezinárodními institucemi je nezbytný rychlý, spolehlivý a bezpečný systém výměny dat. ESCB takovýto systém používá pro přenos datových souborů oběma směry mezi ECB a národními centrálními

bankami. Pro tyto přenosy využívá samostatnou telekomunikační síť a formát statistických zpráv GESMES/TS (SDMX-EDI), který se běžně používá v mezinárodních statistických organizacích pro výměnu dat a metadat, včetně statistických struktur, definicí a seznamů kódů. Systém umožňuje také jednoduchou integraci statistických databází v rámci sítí a systémů pro příjem a doručování datových souborů. Snadno do něj lze také vkládat nové databáze. Stejný formát používá ECB také pro výměny statistických údajů s Eurostatem a s mezinárodními organizacemi (zejména s BIS a MMF). Moderní technologie vycházející ze standardů SDMX-ML se také používají při zveřejňování statistických údajů na internetu. ECB v rámci iniciativy SDMX úzce spolupracuje s BIS, Eurostatem, MMF, Organizací pro hospodářskou spolupráci a rozvoj, OSN a Světovou bankou. Cílem této iniciativy je vytvořit efektivnější mechanismus pro výměnu a sdílení statistických údajů a metadat.

15 PRAVIDLA PRO ZVEŘEJŇOVÁNÍ A REVIZE STATISTICKÝCH ÚDAJŮ

121. Cílem ECB je zveřejňovat statistické údaje včas a v plném rozsahu, včetně popisu jejich charakteru, zdroje, rozsahu a koncepčních východisek, aniž by tím zveřejňovala důvěrné informace o jednotlivých zpravodajských jednotkách nebo jiných subjektech. Na internetových stránkách ECB (www.ecb.int) je k dispozici veškerá statistika eurozóny i s popisnými materiály a také celá řada relevantních národních statistických údajů s odkazy na internetové stránky národních bank, kde lze tyto národní údaje i podrobnější informace nalézt. Statistická sekce Měsíčního bulletinu ECB a také publikace *Statistics Pocket Book* rovněž obsahují rozsáhlé tabulky a (v případě Měsíčního Bulletinu ECB) články a rámečky popisující statistické údaje ECB. Velké množství těchto údajů se nejprve zveřejňuje prostřednictvím tiskových zpráv vydávaných v předem určených intervalech (viz Příloha 1).

122. Většina statistických řad podléhá revizi. Účelem revizí je odstranit případné chyby ve zdrojových údajích, upravit často vykazované údaje podle pozdějších a úplnějších informací (např. pravidelný cyklus revizí měsíční platební bilance eurozóny po obdržení podrobnějších čtvrtletních údajů) a v některých případech také opravit starší údaje v důsledku metodických změn. Zásadou ECB je oznamovat harmonogram revizí předem, zveřejňovat veškeré informace o revizích, kontrolovat rozsah revizí a jejich strukturu a v maximální míře revidovat i starší údaje, pokud by si taková úprava nevyžadovala nadměrné náklady.

123. Ve stále širším rozsahu ECB (podobně jako Evropská komise) formalizuje proces sledování kvality statistických údajů tím, že vyžaduje pravidelné a systematické posuzování různých aspektů jejich kvality. Tyto posudky jsou zveřejňovány pro oblasti statistiky platební bilance a investiční pozice vůči zahraničí (v současnosti podle článku 6 obecných zásad ECB/2004/15) a vyžadují je také obecné zásady o čtvrtletních finančních účtech (ECB/2002/7, které byly upraveny obecnými zásadami ECB/2005/13) a o vládní finanční statistice (ECB/2005/5). Podle obecných zásad o měnové a bankovní statistice (ECB/2003/2, které byly upraveny obecnými zásadami ECB/2005/4), které se také vztahují na emise cenných papírů a ostatní finanční instituce, mají centrální banky povinnost sledovat kvalitu údajů poskytovaných ECB. Nařízení Evropského parlamentu a Rady o sestavování čtvrtletních nefinančních účtů podle institucionálních sektorů stanoví pro členské státy požadavky na kvalitativní normy a vyžaduje, aby Komise do pěti let od doby, kdy toto nařízení nabude účinnosti, informovala Evropský parlament a Radu o kvalitě statistických údajů.

124. Při zveřejňování statistických údajů a jejich revizi po zveřejnění koordinuje ECB svou práci s národními centrálními bankami a v případě nutnosti také s Eurostatem. Jejím cílem je poskytovat co nejaktuálnější informace, avšak zároveň také zajišťovat konzistentnost údajů v čase i napříč jednotlivými oblastmi statistiky.

125. Právní rámec pro statistickou činnost ECB poskytuje článek 5 statutu a nařízení Rady (ES) č. 2533/98. Další právní nástroje, vymezené v článcích 34 a 14.3 statutu, přinášejí konkrétní požadavky na vykazování údajů určené různým skupinám zpravodajských jednotek, které jsou sestaveny na základě referenčního seznamu zpravodajských jednotek podle článku 2 nařízení č. 2533/98, nebo určují národním centrálním bankám (nebo jiným statistickým orgánům), jaké údaje mají předávat ECB, jakou mají mít tyto údaje podobu a kdy a jak mají být předávány. Nařízení ECB jsou určena zpravodajským jednotkám a jsou přímo použitelná ve zúčastněných členských státech. Obecné zásady ECB jsou závazné pro členy Eurosystemu, včetně ECB. Doporučení ECB nemají závazný charakter, s jejich pomocí však lze ve zúčastněných členských státech obeznámit statistické orgány, které poskytují údaje, přestože nejsou centrálními bankami, se statistickými požadavky ECB. Účelem oznámení je poskytovat informace. V současnosti platné právní nástroje ECB jsou uvedeny na následující stránce.

MĚNOVÁ STATISTIKA, STATISTIKA FINANČNÍCH INSTITUCÍ A FINANČNÍCH TRHŮ

Nařízení ECB/2001/13 (z 22. listopadu 2001) o konsolidované rozvaze sektoru měnových finančních institucí, [Úř. věst. L333, 17.12.01](#)

Nařízení ECB/2002/8 (z 21. listopadu 2002), kterým se mění nařízení ECB/2001/13, [Úř. věst. L330, 06.12.02](#)

Nařízení ECB/2003/10 (z 18. září 2003), kterým se mění nařízení ECB/2001/13, [Úř. věst. L250, 02.10.03](#)

Nařízení ECB/2001/18 (z 20. prosince 2001) o statistice úrokových sazeb uplatňovaných měnovými finančními institucemi na vklady a úvěry vůči domácnostem a nefinančním podnikům, [Úř. věst. L010, 12.01.02](#)

Nařízení ECB/2004/21 (z 16. prosince 2004), kterým se mění nařízení ECB/2001/13 a ECB/2001/18, [Úř. věst. L371, 18.12.04](#)

Obecné zásady ECB/2003/2 (ze 6. února 2003) o některých požadavcích ECB týkajících se statistické zpravodajské povinnosti a o postupech používaných národními centrálními bankami při vykazování statistických informací v oblasti měnové a bankovní statistiky, [Úř. věst. L241, 26.09.03](#)

Obecné zásady ECB/2004/1 (z 13. února 2004), kterými se mění obecné zásady ECB/2003/2, [Úř. věst. L083, 20.03.04](#)

Obecné zásady ECB/2005/4 (z 15. února 2005), kterými se mění obecné zásady ECB/2003/2, [Úř. věst. L109, 29.04.05](#)

Oznámení ECB 2004/C195/10 o ukládání sankcí za porušení statistických zpravodajských povinností vztahujících se k rozvaze, [Úř. věst. C195, 31.07.04](#)

PLATEBNÍ BILANCE A SOUVISEJÍCÍ STATISTIKA VNĚJŠÍCH VZTAHŮ

Obecné zásady ECB/2004/15 (ze 16. července 2004) o požadavcích Evropské centrální banky týkajících se statistické zpravodajské povinnosti v oblasti statistiky platební bilance, statistiky investiční pozice vůči zahraničí a výkazu devizových rezerv, [Úř. věst. L354, 30.11.04](#) (s těmito obecnými zásadami souvisí doporučení ECB/2004/16, [Úř. věst. C292, 30.11.04](#))

FINANČNÍ ÚČTY

Obecné zásady ECB/2002/7 (z 21. listopadu 2002) o statistické zpravodajské povinnosti stanovené Evropskou centrální bankou v oblasti čtvrtletních finančních účtů, [Úř. věst. L334, 11.12.02](#)

Obecné zásady ECB/2005/13 (ze 17. listopadu 2005), kterými se mění obecné zásady ECB/2002/7, [Úř. věst. L030, 02.02.06](#)

STATISTIKA VEŘEJNÝCH FINANCÍ

Obecné zásady ECB/2005/5 (ze 17. února 2005) o požadavcích Evropské centrální banky týkajících se statistické zpravodajské povinnosti a o postupech pro výměnu statistických informací v rámci Evropského systému centrálních bank v oblasti vládní finanční statistiky, [Úř. věst. L109, 29.04.05](#)

Obecné zásady ECB/2006/2 (ze 3. února 2006), kterými se mění obecné zásady ECB/2005/5, [Úř. věst. L040, 11.02.06](#)

DŮVĚRNOST STATISTICKÝCH ÚDAJŮ

Obecné zásady ECB/1998/NP28 (z 22. prosince 1998) o obecných pravidlech a minimálních standardech ochrany důvěrnosti individuálních statistických informací shromažďovaných Evropskou centrální bankou za pomoci národních centrálních bank, [Úř. věst. L055, 24.02.01](#)¹

¹ Odkaz na dokument v anglickém jazyce.

PŘÍLOHA 1

FREKVENCE A LHŮTY PRO ZVEŘEJŇOVÁNÍ AGREGOVANÝCH STATISTICKÝCH ÚDAJŮ ZA EUROZÓNU

ECB zveřejňuje velké množství statistických údajů v měsíčních a čtvrtletních statistických tiskových zprávách a ve statistické části Měsíčního bulletinu ECB, který obvykle vychází druhý čtvrtek v měsíci. Podrobnosti o zveřejňovaných statistických údajích naleznete níže, případně také ve statistické sekci internetových stránek ECB (www.ecb.int).

Měnový vývoj v eurozóně (údaje se zveřejňují každý měsíc, v 19. pracovní den po skončení měsíce, ke kterému se vztahují)

Statistika úrokových sazeb MFI (údaje se zveřejňují každý měsíc, v 30. pracovní den po skončení měsíce, ke kterému se vztahují)

Statistika emisí cenných papírů v eurozóně (údaje se zveřejňují každý měsíc, přibližně ve 20. kalendářní den druhého měsíce následujícího po konci měsíce, ke kterému se vztahují)

Statistika platební bilance eurozóny (údaje se zveřejňují každý měsíc, mezi 21. a 29. kalendářním dnem druhého měsíce následujícího po konci měsíce, ke kterému se vztahují)

Statistika platební bilance eurozóny včetně teritoriálního členění, investiční pozice eurozóny vůči zahraničí (údaje se zveřejňují čtvrtletně, přibližně čtyři měsíce po skončení čtvrtletí, ke kterému se vztahují)

Investiční pozice eurozóny vůči zahraničí včetně teritoriálního členění (údaje se zveřejňují jednou za rok, přibližně deset a půl měsíce po skončení roku, ke kterému se vztahují)

Devizové rezervy a devizová likvidita (údaje se zveřejňují měsíčně, a to poslední pracovní den před koncem měsíce, ke kterému se vztahují)

Financování a finanční investice nefinančních sektorů v eurozóně, hlavní finanční aktiva a pasiva pojišťoven a důchodových fondů (údaje se zveřejňují čtvrtletně, přibližně čtyři a půl měsíce po skončení čtvrtletí, ke kterému se vztahují)

Statistika investičních fondů v eurozóně (údaje se zveřejňují čtvrtletně, přibližně tři a půl měsíce po skončení čtvrtletí, ke kterému se vztahují)

Čtvrtletní statistika veřejných financí v eurozóně (údaje se zveřejňují čtvrtletně, přibližně čtyři a půl měsíce po skončení čtvrtletí, ke kterému se vztahují)

Roční statistika veřejných financí v eurozóně (údaje se zveřejňují jednou za rok, přibližně čtyři a půl měsíce po skončení roku, ke kterému se vztahují)

Doplňující všeobecná hospodářská statistika pro eurozónu pro oblast cen bytových nemovitostí (údaje se zveřejňují dvakrát za rok, přibližně čtyři měsíce po skončení období, ke kterému se vztahují), pro ukazatele trhu práce (údaje se zveřejňují čtvrtletně, ve lhůtě dva až čtyři měsíce po skončení období, ke kterému se vztahují), pro kapitálovou zásobu v eurozóně (údaje se zveřejňují jednou za rok, přibližně jeden a půl roku po skončení období, ke kterému se vztahují) a sezónně

upravený HICP za eurozónu (údaje se zveřejňují každý měsíc poté, co Eurostat vydá sezónně neupravené řady HICP, a to přibližně 18 dnů po skončení měsíce, ke kterému se vztahují)

PŘÍLOHA 2

DOSTUPNOST ÚDAJŮ

Eurozóna vznikla v lednu 1999. Pro analytické a výzkumné účely však ECB za pomoci národních centrálních bank sestavila velké množství statistických řad zachycujících dřívější vývoj v zemích, které později vytvořily eurozónu. Nové požadavky na vykazování statistických údajů se často také vztahovaly na dřívější údaje (ačkoliv ne vždy až do začátku roku 1999), vykázané pokud možno na srovnatelném základě. Tato příloha upřesňuje, jak daleko do minulosti sahají hlavní statistické řady pro eurozónu v jejím současném složení. Statistika eurozóny se však s průběhem času stává stále podrobnější a komplexnější. Proto skutečnost, že některý soubor údajů je například k dispozici od roku 1994, nemusí nutně znamenat, že od toho samého období jsou k dispozici veškeré podrobné údaje tak, jak jsou v současnosti zveřejňovány v Měsíčním bulletinu ECB. Kromě toho jsou starší údaje, které byly často získány z neharmonizovaných zdrojů určených pro jiné účely, často méně kvalitní než údaje pozdější, a nejsou s nimi tedy plně srovnatelné.

Tato příloha uvádí pouze agregované údaje za eurozónu. Údaje týkající se jednotlivých členských států, které mohou existovat pro delší nebo kratší časová období, zde nejsou uvedené.

MĚNOVÁ STATISTIKA, STATISTIKA FINANČNÍCH INSTITUCÍ A FINANČNÍCH TRHŮ

Rozvaha MFI – měsíční údaje od konce září 1997 (včetně údajů za Řecko od března 1998)

Peněžní agregáty (M1, M2-M1 a M3) – měsíční údaje od ledna 1980 (a méně spolehlivé údaje sestavené pro výzkumné účely již od roku 1970)

Bankovní úvěry – měsíční údaje od ledna 1983

Investiční fondy (kromě fondů peněžního trhu) – čtvrtletní rozvahy od konce roku 1998

Emise cenných papírů (dluhové cenné papíry) – hrubé a čisté emise: měsíční údaje od ledna 1990; nesplacené částky: měsíční údaje od prosince 1989

Emise cenných papírů (kótované akcie) – hrubé a čisté emise: měsíční údaje od ledna 1999; nesplacené částky: měsíční údaje od prosince 1998

Úrokové sazby MFI – měsíční údaje o šesti vkladových sazbách a čtyřech sazbách na poskytované úvěry z neharmonizovaných národních zdrojů od ledna 1996

Úrokové sazby MFI – měsíční údaje ve stávajících harmonizovaných řadách (45 ukazatelů: 31 pro nové obchody a 14 pro nesplacené částky) od ledna 2003

Úrokové sazby na peněžním trhu, výnosy státních dluhopisů, akciové indexy – měsíční údaje od ledna 1994

PLATEBNÍ BILANCE A SOUVISEJÍCÍ STATISTIKA VNĚJŠÍCH VZTAHŮ

Běžný účet a hlavní složky – čtvrtletní údaje od prvního čtvrtletí roku 1980, měsíční údaje od ledna 1997

Finanční účet – měsíční údaje od ledna 1998

Teritoriální členění platební bilance – čtvrtletní údaje od prvního čtvrtletí roku 2003

Měnové vyjádření platební bilance – čtvrtletní údaje od prvního čtvrtletí roku 2000, měsíční údaje od března 2003

Investiční pozice vůči zahraničí – roční údaje od konce roku 1997 (za roky 1997 a 1998 pouze čisté pozice), čtvrtletní údaje od prvního čtvrtletí roku 2004

Teritoriální členění investiční pozice vůči zahraničí – roční údaje od konce roku 2002

Devizové rezervy a devizová likvidita – měsíční údaje od prosince 1999 (od prosince 1998 pouze rezervní aktiva)

Efektivní devizový kurz eura (nominální a reálný) – od roku 1993; nominální efektivní devizový kurz vůči zemím EER-23 je k dispozici denně a reálné kurzy jsou k dispozici měsíčně nebo čtvrtletně (podle deflátoru); nominální i reálný devizový kurz vůči zemím EER-42 se vypočítává měsíčně, reálné kurzy se počítají pouze na základě indexů spotřebitelských cen

STATISTIKA VEŘEJNÝCH FINANČÍ

Příjmy a výdaje (hlavní složky), schodek/přebytek, úpravy poměru schodku a dluhu, dluh (hlavní složky) – roční údaje od roku 1991

Příjmy, výdaje (hlavní složky), schodek/přebytek – čtvrtletní údaje od prvního čtvrtletí roku 1999

Dluh a vztah dluhu a schodku (hlavní složky) – čtvrtletní údaje od prvního čtvrtletí roku 2000

FINANČNÍ A NEFINANČNÍ ÚČTY

Hlavní finanční aktiva a pasiva nefinančních sektorů – čtvrtletní údaje od čtvrtého čtvrtletí roku 1997

Hlavní finanční aktiva a pasiva pojišťoven a penzijních fondů – čtvrtletní údaje od čtvrtého čtvrtletí roku 1997

Sklon k úsporám, investice a financování (podle sektorů) – roční údaje od roku 1990

VŠEOBECNÁ HOSPODÁŘSKÁ STATISTIKA

Doplňující všeobecná hospodářská statistika pro eurozónu (viz příloha 1) – údaje od roku 1996 nebo z ještě dřívějších období

PŘÍLOHA 3

VYBRANÉ REFERENČNÍ MATERIÁLY

PRÁVNÍ PŘEDPISY SPOLEČENSTVÍ

Protokol o statutu ESCB a ECB

Protokol o postupu při nadměrném schodku¹

Protokol o kritériích konvergence¹

Nařízení Rady (ES) č. 2223/96 o Evropském systému národních a regionálních účtů ve Společenství (ESA 95).

Nařízení Rady (ES) č. 2533/98 o shromažďování statistických informací Evropskou centrální bankou

Nařízení (ES) č. 1221/2002 Evropského parlamentu a Rady o čtvrtletních nefinančních účtech vládních institucí

Nařízení (ES) č. 501/2004 Evropského parlamentu a Rady o čtvrtletních finančních účtech vládních institucí

Nařízení (ES) č. 1222/2004 Rady o sestavování a předávání údajů o čtvrtletním veřejném zadlužení

Nařízení (ES) č. 1161/2005 Evropského parlamentu a Rady o sestavování čtvrtletních nefinančních účtů podle institucionálních sektorů

ORGANIZACE STATISTICKÉ ČINNOSTI

Rámcová dohoda (Memorandum of Understanding)¹ o hospodářské a finanční statistice mezi Generálním ředitelstvím pro statistiku Evropské centrální banky a Statistickým úřadem Evropských společenství (Eurostatem)

OSTATNÍ

Balance of Payments Manual¹ (páté vydání, 1993, Mezinárodní měnový fond)

Aktualizace požadavků v oblasti všeobecné hospodářské statistiky (ECB – prosinec 2004)

Měsíční bulletin ECB – sekce statistika eurozóny (prosinec 2005)

¹ Odkaz na dokument v anglickém jazyce.

ISSN 1725209-1

9 771725 209009